

Toimintakatsaus 2015

Osa 1
Toiminta

Osa 2
Hallinto

Osa 3
Tilinpäätös

Toimintakatsaus 2015

Sisältö

Osa 1 / Toiminta

9	Toimitusjohtajan katsaus	18	Asiakasomistajuus
10	Eepeen vuosi 2015 lukuina		S-Pankki
	Toiminta-ajatus, visio ja arvot	19	Sidosryhmäyhteistyö ja sponsorointi
12	Marketkauppa		Eepeen ympäristöhoidon periaatteet
13	Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa		Vastuullisuusraportointi
14	Matkailu- ja ravitsemiskauppa	20	Henkilöstö
15	Maatalous- ja rautakauppa	21	S-ryhmä
16	Autokauppa		
17	Toimialue- ja palveluverkosto		

Osa 2 / Hallinto

24	Edustajisto
26	Hallintoneuvosto
27	Hallitus

Osa 3 / Tilinpäätös

31	Toimintaympäristön ja S-ryhmän kehitys	37	Rahoituslaskelma, konserni
32	Eepeen ja sen eri toimialojen kehitys	38	Tuloslaskelma, emo-osuuskunta
33	Investoinnit		Tase, emo-osuuskunta
	Rahoitus	39	Rahoituslaskelma, emo-osuuskunta
34	Eepeen henkilöstö	40	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
	Yhteiskuntavastuuraportointi ja riskien arviointi	41	Tilinpäätöksen liitetiedot
35	Tilikauden 2016 näkymät	51	Eepeen-konsernin keskeisiä tunnuslukuja
	Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä	52	Tilinpäätöksen allekirjoitukset
36	Tuloslaskelma, konserni	53	Tilintarkastuskertomus
	Tase, konserni		

Osa 1

Toiminta

- 9 Toimitusjohtajan katsaus
- 10 Eepeen vuosi 2015 lukuina
Toiminta-ajatus, visio ja arvot
- 12 Marketkauppa
- 13 Liikennemyymälä- ja
polttonestekauppa
- 14 Matkailu- ja ravitsemiskauppa
- 15 Maatalous- ja rautakauppa
- 16 Autokauppa
- 17 Toimialue- ja palveluverkosto
- 18 Asiakasomistajuus
S-Pankki
- 19 Sidosryhmäyhteistyö ja
sponsorointi
Eepeen ympäristöhoidon
periaatteet
Vastuullisuusraportointi
- 20 Henkilöstö
- 21 S-ryhmä

*"Motivoitunut
työyhteisömme on
huomattu myös
valtakunnallisesti."*

Toimitusjohtajan katsaus

Eepeen kokonaismyynti 2015 oli 533,8 miljoonaa euroa, mikä oli 26,6 miljoonaa euroa eli 4,7 % edellisvuotta pienempi.

Laskuun vaikuttivat etenkin ruokakaupan ja polttonesteiden alentunut hintataso sekä maatalouskaupan haasteellinen toimintaympäristö. Operatiivinen tulos parani noin 1,1 miljoonaa euroa 10,1 miljoonaan euroon. Tulospäätös johtui suunnitelmallisesta kulujen hallinnasta. Lisäksi ruokakaupan volyymin ja asiakaskäyntien määrän kasvu tukivat kannattavuutta lisäämällä logistiikan ja myymälätoiminnan suhteellista tehokkuutta.

Asiakkaidensa oma kauppa

Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan asiakasomistajia oli vuoden 2015 lopussa 79 501, määrä lisääntyi vuoden aikana lähes neljällä tuhannella henkilöllä. Talouspeittomme toimialueellamme nousi yli 71 prosenttiin. Bonusmyynti asiakasomistajille oli 340,2 miljoonaa euroa.

Eepe palkitsi asiakasomistajansa keskimäärin 206 eurolla per asiakasomistajatalous. Asiakasomistajat kerryttivät itselleen Bonusta 14,3 miljoonaa euroa ja maksutapaetua 0,2 miljoonaa euroa. Lisäksi heille maksettiin osuuspääoman korkoa 1,5 miljoonaa euroa.

Vahva ja kehittyvä verkosto

Kotimaakuntamme elinvoimaisuus on meille tärkeä arvo. Vuonna 2015 uudistimme toimipaikkaverkostoa yhteensä 6,3 miljoonan euron

investoinnein. Mittavin rakennushankkeemme oli S-market Ylistaron laajennus ja vanhan osan täydellinen uudistaminen.

Tavoitteet saavutetaan yhdessä

Päättynyt vuosi oli uuden 2015–2019 strategiakautemme ensimmäinen. Jokainen eepeeläinen on sen aikana ollut toimipisteensä kehityshankkeeseen osallistumalla mukana edistämässä osuuskauppamme yhteisen vision ja tavoitteiden toteutumista. Kuluvana vuonna keskitymme edelleen asiakaspalvelun, kilpailukyvyyn ja kannattavuuden kehittämiseen.

Henkilöstömme omistautuneisuus ja sitoutuneisuus näkyy siinä, miten ponnistelimme yhdessä jokaisena työpäivänä toimintamme jatkuvaksi parantamiseksi. Motivoitunut työyhteisömme on huomattu myös valtakunnallisesti, saavutimme 2015 henkilöstötutkimuksemme tulosten perusteella toisen sijan Suomen innostavimmat työpäikat -listauksessa.

Myös asiakastytyytyväisyystutkimuksemme kertovat hyvän kierteestä kaikilla toimialoillamme: osaava ja työssään viihtyvä henkilöstö saa palvella tyytyväisiä asiakkaita. Asiakasomistajiemme määrä lisääntyy edelleen, samoin asiakasmäärämme. Kiitän lämpimästi Eepeen henkilökuntaa, hallintoa, yhteistyökumppaneita ja asiakasomistajia. Oma kauppa tehdään yhdessä.

Kimmo Simberg,
toimitusjohtaja

Eepeen vuosi 2015

Kokonaismyyntimme vuonna 2015 oli 533,8 miljoonaa euroa, mikä oli 4,7 % edellisvuotta alhaisempi. Operatiivinen tuloksemme parani noin 1,1 miljoonaa euroa 10,1 miljoonaan euroon ja ylijäämä ennen veroja noin 0,5 miljoonaa euroa 9,5 miljoonaan euroon.

533,8 MEUR
Kokonaismyynti

Toiminta-ajatus, visio ja arvot

Toiminnan tarkoitus

Tuotamme kilpailukykyisesti ja kannattavasti monipuolisia palveluja ja etuja asiakasomistajillemme.

Visio

Kaikkien asiakasomistajiemme ykkösvalinta – Ylivoimaista hyötyä ja monipuolista palvelua omasta kaupasta.

Arvot

Osuustoiminnallisuuteen perustuvat arvot ohjaavat toimintaamme.

Asiakaslähtöisyys

Olemme asiakasta varten ja kehitämme palvelutarjontaa Eepeen asiakasomistajien tarpeiden mukaisesti.

Tuloksellisuus

Toimimme tuloksellisesti ja käytämme tuloksen alueemme asiakasomistajien parhaaksi.

Kehittyminen

Kehitämme ja uudistamme toimintaamme toimintaympäristön muutoksia ennakoiden.

Vastuullisuus

Toimimme vastuullisesti ihmistä ja ympäristöä kunnioittaen.

Alueellisuus

Toimimme alueellisesti ja teemme päätökset toiminta-alueemme lähtökohdista.

Eepeen toimialat

Marketkauppa

Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

Maatalous- ja rautakauppa

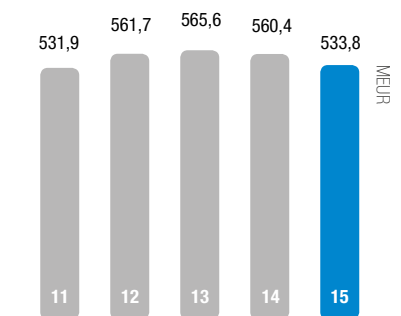

Autokauppa

Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa -konserni numeroin 2015

	2015	2014	2013	2012	2011
Myynti milj.€	533,8	560,4	564,1	561,7	531,9
Bonusmyynti	340,2	353,2	355,4	353,5	326,5
Bonusmyynnin osuus %	64	63	63	63	61,5
Liikevaihto milj.€	437,2	458,6	462,4	463	438,9
Suunnitelmapoistot milj.€	9,9	10,2	10	9,7	9,2
Ylijäämä ennen veroja milj.€	9,5	9	6,6	8	10,7
Rahoitustulos milj.€	18,1	17,3	15,6	15,9	17,5
Välittömät verot milj.€	1,9	1,8	1	1,9	2,6
Tilikauden ylijäämä milj.€	7,6	7,1	5,6	6,1	8,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,8	6,3	4,9	6,2	8,2
Investoinnit milj.€	6,3	7,8	16,8	10,7	23
Taseen loppusumma milj.€	202,8	205,6	209,8	210,6	212,8
Omavaraisuusaste %	60,0	56,1	52	49,6	46,6
Asiakasomistajien määrä	79 501	75 558	72 712	69 506	66 748
Ao-talousteito %	71,2	70,1	69,7	68	67
Bonus milj. €	14,3	14,4	14,4	14,1	12,9
Osuusmaksun korko milj. €	1,5	1	1,3	1,3	1,2
Henkilöstön määrä	1333	1312	1336	1296	1292

Myynti 2011–2015

Myynnit toimialoittain 2015

	Milj. eur	Muutos milj. eur	Muutos %
Marketkauppa	318,5	- 4,2	- 1,3 %
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	81,3	- 7,7	- 8,7 %
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	22,5	+ 0,2	+ 1,1 %
Maatalous- ja rautakauppa	99,6	- 16,1	- 14 %
Autokauppa	10,3	+ 1,3	+ 14,1 %

Marketkauppa

 Eepeen marketkaupan painopisteinä olivat 2015 uuden strategiamme mukaisesti erityisesti kilpailukykyimme ja kannattavuutemme varmistaminen. Niistä huolehtimalla luomme edellytykset sille, että voimme nyt ja tulevaisuudessa kattavalla tarjonnalla ja toimipaikkaverkostolla palvella asiakkaitamme.

Koko S-ryhmän heti tammikuussa aloittama halpuuttaminen, asiakkaillemme tärkeimpien elintarvikkeiden hintojen alentaminen, on hyvä esimerkki strategiamme mukaisesta toiminnasta. Asiakkaidemme omistamana kauppana meidän tehtävämme on tulla kuluttajaa vastaan näinä taloudellisesti vaikeina aikoina. Jatkamme arjen ruokaostosten edullistamista myös kuluvan vuoden aikana omia kulujamme leikkaamalla ja katteestamme tinkimällä. Maataloustuottajat eivät ole halpuutuksen maksumiehiä. Vahvan ruokamaakunnan toimijana kunnia-asiamme on panostaa tuotteiden laatuun yhdessä koko tuotantoketjun kanssa. Pidämme kiinni laajasta valikoimastamme ja kotimaisuudesta. Kotimaisten tuoretuot-

teiden osuus valikoimastamme on peräti 80 prosenttia ja paikallisen valmistuksen lähes puolet.

Vuoden 2015 merkittävin rakennushankkeemme, S-market Ylistaron laajennus ja vanhan osan täydellinen uudistaminen, toteutui suunnitellusti. Joulukuun 4. päivä avatussa myymälässä lanseerattiin market-kauppallemme uusi *Kaffila!* -kahvilakonsepti. Muita investointejamme olivat S-market Törnävän paikoitusalueen laajennus sekä S-market Ylihärjän laajennus- ja kalusto-uudistus. S-market Kauhavalla ja Lapualla uudistettiin hedelmä-vihannes- ja leipäosastoja ja Kuortaneen S-marketissa käynnistettiin Matkahuoltotoiminta.

Kauppojen aukioloajat vapautuivat vuoden vaihteessa. Eepee on tarttunut lainmuutoksen avaamaan mahdollisuuteen ja laajensi helmikuun 2016 alussa Prisma Hyllykallion, yhteensä 27 S-marketin sekä Sale Soinin aukioloaikoja. Muut Sale-myyvälämme jatkavat asiakkaidemme palvelemista tuttuun tapaan jo entuudestaan pitkällä aukioloajolla.

Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa

 Liikennemyymälä- ja polttonestekaupan toimialalla käynnistettiin Eepeen uuteen strategiaan liittyvien kehitys-salkkujen ensimmäiset projektit heti alkuvuodesta. Peukutettavan palvelukulttuurin luominen on mukana jatkuvana prosessina. Toinen merkittävä kehitysohjelma liittyy sekä hyvän asiakaskokemuksen tuottamiseen että kannattavuuteen: asiakaspaineet huomioivalla työvuorosuunnittelulla varmistetaan asiakastytyväisyyden ja henkilöstötyytyväisyyden lisäksi optimaalinen tehokkuus.

Kolmas kehitysohjelman mukainen hintakilpailukykyyn ja volyymeihin tähtäävä muutos toteutettiin ABC Kristiinankaupungissa, jossa yksikön ABC-Market siirtyi toukokuun lopussa Sale-brändiin. Muutoin toimialan investoinneissa on kaiken kaikkiaan keskitytty verkoston ylläpitämiseen ja uudistamiseen. Osana koko S-ryhmän eettisten periaatteiden mukaista vastuullista toimintaa kaikki Suomen ABC-liikennemyymälöiden ravintolat siirtyvät syksyn aikana käyttämään ainoastaan kotimaista lihaa.

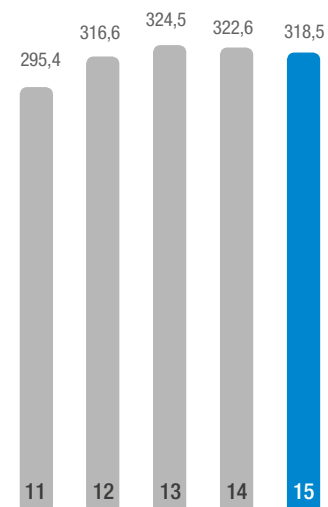
Sisäkauppamme vertailukelpoinen myynnin kehitys on toimialaa kokonaisuutena tarkastellessa ollut hiukan plusmerkkinen. Polttonestekaupan osalta euromääräiset myynnit eivät yltäneet edellisvuoden tasolle, volyy-meissä pärjättiin kohtuullisesti.

Eepeen liikennemyymälä- ja polttonestekauppa siirtyi 22. heinäkuuta alkaen toimialajohtaja Juhamatti Arosen vastuulle. Hän jatkaa myös matkailu- ja ravitsemis- sekä autokaupan toimialajohtajana. Ryhmäpäällikkönä aiemmin toiminut Heli Back siirtyi 1. heinäkuuta alkaen uutena toimialapäällikkönä keskeiseen rooliin toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Vuoteen 2016 olemme lähteneet yhdessä uudistuen ja oppien. Toteutamme Jollaksen kanssa Eepeen liikennemyymäläkaupan oman myynnin ammattitutkinnon oppisopimuskoulutuksen. Kauppojen aukiolojen vapautumisen myötä toimialallamme on edessään merkittävä murros. Punnitsemme market- ja ravintolakaupan keskinäisiä painotuksia ABC-liikennemyymälöiden osalta yksikkö kerrallaan.

Myynti v. 2015

318,5 MEUR

Myyntin kehitys 2011–2015

Myynti v. 2015

81,3 MEUR

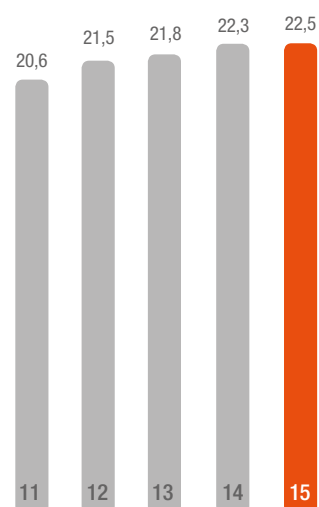
Myyntin kehitys 2011–2015

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

Myynti v. 2015

22,5 MEUR

Myynti kehitys 2011–2015

Matkailu- ja ravitsemiskaupassa vuoden 2015 aikana kehitys oli ilahduttavinta työmatkustuksen ja kokouskaupan osalta muun kuluttajakäyttäytymisen jäädessä vielä nihkeäksi. Kevään ja kesän arvaamattomat säät toivat tavoitteiden saavuttamiseen lisähaastetta, tapahtumakaudunkin runsas tarjonta sai kuitenkin ihmiset taas liikkeelle. Merkittävin oma satsauksemme oli Tangomarkkinoille nyt nelipäiväisenä toteuttamamme Virittämö-tapahtuma.

Toimialan vastuita uudistettiin heinäkuun alussa. Elina Mäki-Opas vastaa toimialajohtaja Juhamatti Arosen alaisuudessa Eepeen ravintoloiden toimialapäällikkönä niiden toiminnoista ja kehittämisestä, hotellipäällikkö Merja Kiviojan vastuualueella on hotellien majoitus- ja myyntipalvelu. Toimialan johtoryhmää vahvistettiin lisäksi Prisma ravintolamaailman ravintolapäällikkö Piia Mäenpäällä.

Eepeen uuden strategian mukaisesti olemme jatkaneet vahvaa satsaustamme asiakaspalvelun jatkuvaan kehittämiseen.

Yksi esimerkki tästä on syyskuussa yhdessä Jollas-instituutin kanssa aloittamamme osaamisen johtamisen koulutus nopean syömisestä yksiköillemme. Koulutus kannustaa ammattilaisiamme löytämään oman tapansa myyntityön tekemiseen asiakasta kuunnellen.

Vuoden vaihteessa päivitimme Original Sokos Hotel Lakeuden aulatilat vastamaan uudistettujen huoneiden värimaailmaa ja toimimme tilaan konseptin mukaisesti olohuonemaisuutta. Business-corner asiakastietokoneineen palvelee erityisesti liikematkailijoita, uudesta minishopista hotelliasiakkaat voivat ympäri vuorokauden ostaa pientä purtavaa. Maksulliseksi muuttuneella pysäköinnillä varmistamme parkkipaikkojen riittävyyden majoittujillemme ja kokousvieraillemme.

Superkeskään 2016 olemme valmistautuneet budjetoiden perinteisen vilkkaan heinäkuun lisäksi tapahtumatäyteiseen toukokuuhun ja asunomessujen loppuhuipennukseen elokuussa.

Maatalous- ja rautakauppa

Maatalous-rautakaupan vuosi 2015 oli erittäin haasteellinen. Olemme markkinoilla pärjänneet kokonaisuudessaan vähintään yleisen kysynnän mukaisesti, mutta myynnin ja liikevaihdon merkittävä alentuminen on ollut suuri ongelma. Talouden alavireisyys ja asiakkaiden ostovoiman aleneminen ovat siirtäneet sekä kuluttajien että yritysten isompia investointeja rakentamisen ja koneiden sekä laitteiden osalta myöhemmin toteutettaviksi. Myyntiä verottivat lisäksi kevään ja kesän poikkeuksellisen koleat ja sateiset säät. Öljykaupassa europohjaisessa myynnissä näkyvät merkittävän hinnanlaskun vaikutukset, volyymin eli litroja olemme kuitenkin onnistuneet kasvattamaan.

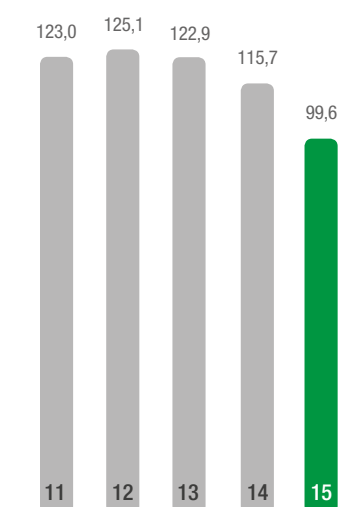
Haasteellisesta ajasta huolimatta toimialalla on viety eteenpäin toimintasuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, näistä keskeisimpinä kannattavuus, asiakkuudet, Eeppos-tietojärjestelmän ja toimialan uusien nettisivujen käyttöönotto sekä eri kehitysohjelmat.

SOK:n luovuttua maatalouskaupasta Agrimarket-liikemerkki on poistunut käytöstä kuluvan vuoden alussa. Olemme itsenäisenä toimijana ottaneet maatalouskaupassa käyttöön Eepee Agri-brändin, muina brändeinämme jatkavat S-Rauta ja Multasormi. Teemme edelleen hyvää ja kiinteää yhteistyötä Hankkijan kanssa muun muassa hankinnoissa. Yhteistyösopimuksemme on neuvoteltu jatkumaan 2016–2018.

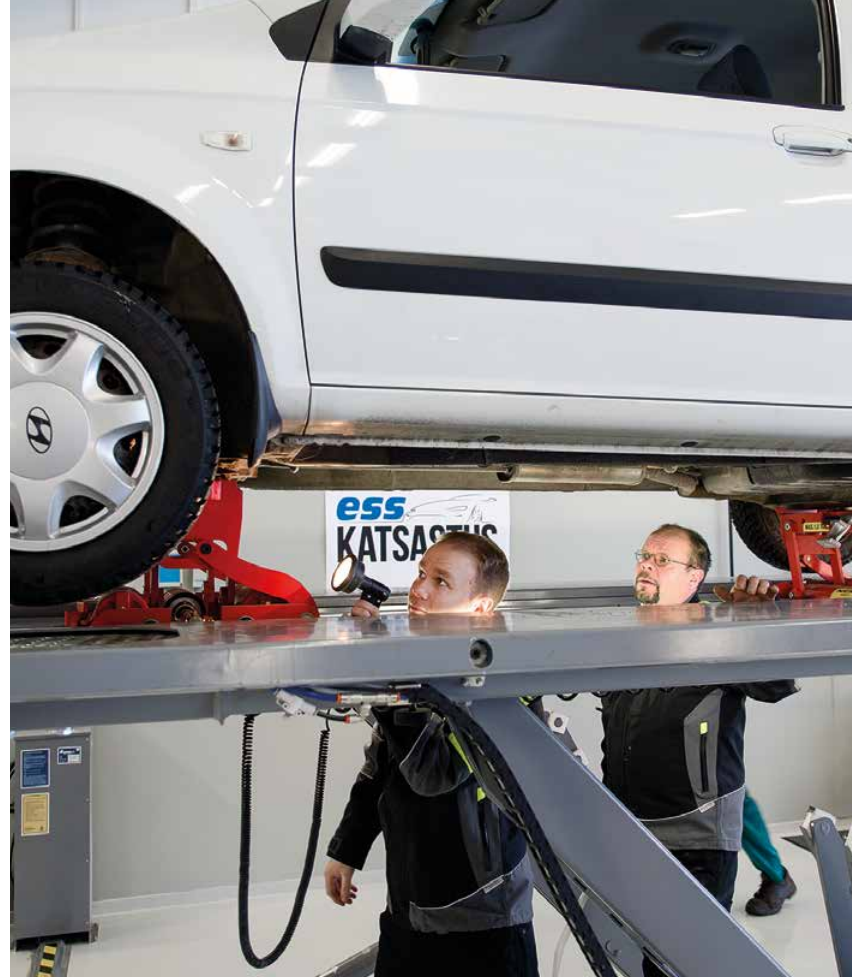
Maassamme näyttäisi alkaneen neljäs perättäinen negatiivisen kasvun vuosi. Toimintaympäristö on kuitenkin kaikille samanlainen. Vaikeassa markkinassa ja kovassa kilpailutilanteessa jokaisen henkilököhtäinen tekeminen ja onnistuminen asiakassuhteissa sekä palvelussa korostuu. Kilpailuajamme ovat monipuolisuutemme, laaja valikoimamme, kattava verkostomme ja Eepeen suuri asiakasomistajakunta. Yhdessä ponnistellen ja kovasti yrittäen meillä on hyvät mahdollisuudet onnistua.

Myynti v. 2015

99,6 MEUR

Myynti kehitys 2011–2015

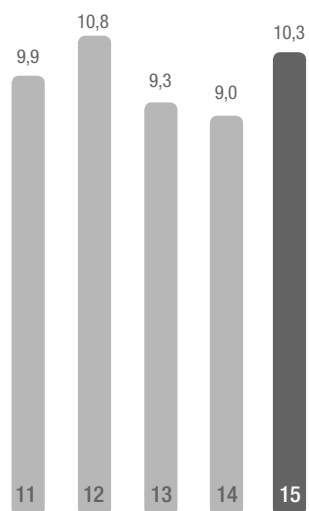

Eepeen palveluverkosto

Myynti v. 2015

10,3 MEUR

Myyntin kehitys 2011–2015

Autokauppa

Autokauppa starttasi vuoteen 2015 lähtemällä Eepeen uuden strategian mukaisesti selvittämään, miten kehitämme palveluita yhä paremmin asiakkaiden tarpeita vastaaviksi, ja vielä ennen vuoden vaihtumista saatoimme julkistaa käynnistävämme katsastustoiminnan Ess Autotalossa keväällä 2016. Ennakoimme koko toimialan muutosta ensimmäisten joukossa Suomessa helpottaen autoilijoiden arkea ja huolehtien vastuullisesti autoista koko niiden elinkaaren ajan.

Kuluneena vuonna jatkoimme strategiaamme mukaisesti myös merkkitarjontamme laajentamista. Aloitimme maaliskuussa yhteistyön Fiat Group Automobiles Finlandin kanssa. Fiat, Fiat Professional, Jeep sekä Alfa Romeo täydentävät valikoimaamme erinomaisesti tuoden uusia vaihtoehtoja kaikkiin koko- ja hintaluokkiin. Näistä saamme merkittävän lisäyksen myös tarjoamiemme hyötyajoneuvojen valikoimaan, joille yrittäjämaakunnassamme on kysyntää. Merkkivalikoiman laajentumi-

nen antaa nostetta myös jälkimarkkinointiin. Merkkihuoltomme laajentui Peugeotin, Hyundain, Suzukin ja Isuzun lisäksi kattamaan kaikki valikoimamme uudet automerkit.

Kun autoveron alennus päätettiin toteuttaa vasta kuluvan vuoden alusta alkaen asteittain neljän vuoden kuluessa, nähtiin autoalalla vaarana, että kuluttajat jäävät odottavalle kannalle ja autokauppa jähmettyy. Heinäkuussa alkanut romutuspalkkio-oikeilu oli kuitenkin jättimenestys, joka mahdollisti maassamme kaikkiaan 8000 pieniruokaisen uuden auton hankinnan ja vauhditti selvästi autokannan uusiutumista myös alueellamme.

Henkilökunnalle saatoimme 2015 pitkän valmistelun jälkeen tuoda edullisen rahoitustarjouksen niin uuden kuin käytetyn auton ostoon Ess Autotalosta. Tämä henkilökunnan edullinen autolaina saavutti suuren suosion, joten jatkamme sen tarjoamista myös kuluvana vuonna.

Eepeen toimipisteet

1.3.2016

Alahärmä S-market, ABC automaattiasema, Härmän Ässän ravintolamaailma: Buffa, Hesburger, Presso

Alajärvi S-market, ABC liikennemyymälä, Hesburger, Eepe Agri, S-Rauta, Multasormi

Alavus S-market, ABC liikennemyymälä, Hesburger, Eepe Agri

Ilmajoki S-market (2 kpl), ABC liikennemyymälä ja automaattiasema, Eepe Agri, Multasormi

Isojoki S-market, ABC automaattiasema

Jalasjärvi S-market, ABC liikennemyymälä, Hesburger, Eepe Agri, Multasormi

Jurva S-market, ABC automaattiasema

Karjoki Sale, ABC automaattiasema

Kaskinen Sale, ABC automaattiasema

Kauhajoki S-market, ABC liikennemyymälä ja Car Wash, Hesburger, Eepe Agri, S-Rauta, Multasormi

Kauhava S-market, ABC automaattiasema

Kortesjärvi S-market, ABC automaattiasema, Eepe Agri

Kuortane S-market, ABC automaattiasema

Kurikka S-market, ABC automaattiasema

Kristiinankaupunki S-market

Lapua S-market, Sale, ABC liikennemyymälä, Eepe Agri, S-Rauta, Multasormi

Lapväärtti Sale, ABC liikennemyymälä

Lehtimäki S-market, ABC automaattiasema

Nurmo Prisma, Prisma Parturi-Kampaamo, Eepe Agri, Multasormi, Pizza Buffa, Presso, Hesburger, Spicelce, S-Etuhoito, Ess Autotalo, Ess Katsastus, Sale, ABC automaattiasema ja CarWash

Närpiö S-market, ABC automaattiasema, Eepe Agri, S-Rauta, Multasormi

Peräseinäjoki S-market, ABC automaattiasema

Seinäjoki S-market (4 kpl), ABC automaattiasema ja liikennemyymälä, Fransmanni, Pub Wilson, Lakeus Matador, Amarillo, Coffee House, Rosso, Hesburger (2 kpl), Emotion, Karma, Hospoda Korbel, Sokos Hotel Lakeus ja Vaakuna, Sale

Soini Sale, ABC automaattiasema

Teuva S-market, ABC liikennemyymälä ja Car Wash, Eepe Agri, Multasormi

Töysä Sale, ABC automaattiasema

Ylihärmä S-market, ABC automaattiasema, Eepe Agri, Multasormi

Ylistaro S-market, ABC automaattiasema

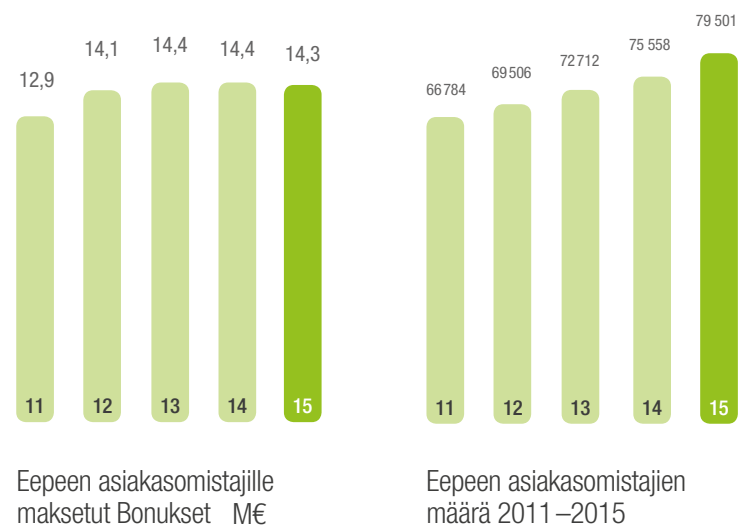
Vimpeli S-market, ABC automaattiasema

Ähtäri S-market, ABC liikennemyymälä

Asiakasomistajuus

Asiakasomistajien määrä oli vuoden 2015 lopussa 79 501 (+3 943). Talouspeitto nousi toimialueen talouksista yli 71 prosenttiin. Bonusmyynnin osuus Eepeen koko myynnistä oli 340,2 miljoonaa euroa eli 64 prosenttia.

Eepeen palkitsi asiakasomistajansa keskimäärin 206 eurolla per asiakasomistajatalous (2014: 211 euroa). Asiakasomistajat saivat ostoksistaan 0,2 miljoonaa euroa maksutapaetua. Osuuspääoman korkoa maksettiin yhteensä 1,5 miljoonaa euroa. Asiakasomistajille maksetut Bonukset, 14,3 miljoonaa euroa, pienenevät 33 tuhatta euroa edellisvuodesta (-0,2 %).

S-Pankki

S-Pankki on suomalainen pankki, jonka keskeisenä tehtävänä on tehdä asiakkaidensa arjesta sujuvaa. S-Pankin tuotevalikoima koostuu käyttö- ja säästötileistä, kulutusluotoista, asuntolainasta ja muista vakuudellisista luotoista, kansainvälisistä maksukorteista sekä verkkopankista ja mobiilipankista. S-Pankin omistavat S-ryhmä (75 %), LähiTapiola-ryhmä (23,5 %) ja Elo (1,5 %). Merkiksi suomalaisuudesta S-Pankki on saanut Avainlippu-tunnuksen.

S-Pankin vuoden 2015 merkittävimmät tapahtumat linkittyivät toukokuussa 2014 toteutuneeseen fuusioon LähiTapiola Pankin kanssa ja vuotta aiemmin tehtyyn FIM Oyj:n osake-enemmistön ostamiseen ja näiden myötä syntyneeseen tarpeeseen integ-

roida käytössä olevat järjestelmät ja toimitusprosessit.

Vuoden 2015 lopussa Eepeen lähes 57 000 asiakkaalla oli käytössään S-Etukortti Visa ja sähköisten palveluiden käytön mahdollistavat pankkitunnukset yli 52 000 asiakkaalla. Yhteensä S-Pankilla oli yli 2,8 miljoonaa asiakasta, joilla oli käytössään 1,8 miljoonaa S-Pankin kansainvälistä maksukorttia. Pankkitunnukset oli 1,6 miljoonalla asiakkaalla. S-Pankin talletuskanta oli vuoden päättyessä 4 112 miljoonaa euroa ja antolainauskanta 2 831,1 miljoonaa euroa.

S-Pankin välittämät rahastot ja varainhoidon palvelut tuottavan FIMin osuudenomistajien määrä oli noussut vuodenvaihteessa yli kahteensataantuhanteen. Vuoden 2015 lopussa FIMin hallinnoivat varat olivat kokonaisuudessaan 6 012 miljoonaa euroa.

yli **2,8** milj.
asiakasta
v. 2015

Sidosryhmyhteistyö ja sponsorointi

Eepee käytti 2015 yhteensä 633 423 euroa sponsorointiin ja taloudelliseen tukeen. Kulttuuria, urheilua ja yhteiskunnallista toimintaa Eepeen tuki 492 651 eurolla. Korkeakouluyhteistyöhön, jäsenmaksuihin ja lahjoituksiin käytettiin 140 772 euroa.

Eepeen osallistuu aktiivisesti alueensa elinvoimaisuuden kehittämiseen muun muassa maakunnan osaamista ja kilpailukykyä vahvistetavassa Etelä-Pohjanmaan korkeakouluverkosto Epanetissa. Yhteistyössä maakunnan oppilaitosten kanssa järjestetään harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja, ammattitutkintoon tähtääviä oppisopimuskoulutuksia ja muita yhteisiä hankkeita. Eepeen on 2014–2016 mukana Yrityskylä Pohjanmaan toiminnassa ja toukokuussa 2016 Seinäjoella järjestettävien Taitaja-kisojen pääyhteistyökumppani.

Eepeen tekee yhteistyötä paikallisten lasten ja nuorten liikunta- ja vapaa-ajan harrastustoimintaa järjestävien tahojen kanssa. Myös Eepeen ja Suomen Punaisen Ristin Länsi-Suomen piiri jatkoivat yhteistyötään osana valtakunnallista S-ryhmän ja Suomen Punaisen Ristin sopimusta. Kulttuuriyhteistyötä tehdään muun muassa Seinäjoen kaupunginteatterin, Vauhtiajojen, Tangomarkkinoiden, Ilmajoen Musiikkijuhlien sekä Lapua Festivalsin kanssa.

Eepeen ympäristöhoidon periaatteet

Eepeellä ympäristöasiat ovat osa jokapäiväistä toimintaa ja kehitystyötä. Ympäristön suojelun ja ympäristöriskien näkökulmat otetaan kaikessa huomioon.

Eepeen on investoinut viime vuosina merkittävästi erityisesti omistamiensa liikekiinteistöjen energian säästöön ja säätötekniikkaan osana toimipaikkaverkoston kehittämistä. Uusien yksiköiden investointisuunnittelussa ympäristöasiat otetaan kattavasti huomioon. Jätteiden käsittelyssä ja lajittelussa käytetään kehittyntä tekniikkaa.

Ympäristövastuullinen toiminta parantaa Eepeen asiakkaiden palvelua sekä liiketoiminnan kustannustehokkuutta.

Vastuullisuusraportointi

Eepeen vastuullisuustiedot vuodelta 2015 sisältyvät S-ryhmän loppukeväällä 2016 julkaistavaan vuosikatsaukseen vuosikatsaus.s-ryhma.fi Raportissa käsitellään muun muassa S-ryhmän sosiaalista, taloudellista ja ympäristövastuuta.

Vuoden vaihtuessa
eepeeläisten lukumäärä oli

1333
henkilöä

Kokonaismäärästä
vakituksessa
työsuhteessa oli
1020 henkilöä
(73 %)

Vakituisista
työsuhteista
kokoaikaisia oli
32 %

Kesäkautena
2015 Eepee työllisti
619 kausityöntekijää
208 kesäharjoittelijaa

Marketkauppa 734 (-3)
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa 236 (-2)
Matkailu- ja ravitsemiskauppa 222 (+16)
Maatalous- ja rautakauppa 96 (+2)
Auto- ja autotarvikekauppa 18 (-)
Muu henkilöstö 27 (+8)

Henkilöstö

Eepeeläiset aloittivat vuoden jokaisessa toimipisteessä perehtyen Eepeen uuteen 2015–2019 strategiaan. Työryhmät valitsivat toimipaikan oman kehittämiskohteen ja muutoksen toteutumista seurattiin yhdessä. Näin jokainen meistä on saanut olla työpanoksellaan mukana edistämässä osuuskauppamme yhteisen vision ja tavoitteiden toteutumista.

Seurasimme toimipisteiden hankkeita henkilöstölehdessämme Eepeeläisessä ja jaoimme näin hyviä käytäntöjä yli toimialarajojen. Kehittämistyössä parhaiten onnistuneet yksiköt palkittiin. Hankkeet auttoivat konkreettisella tavalla huomaamaan, miten tärkeä työväline strategia on: se kertoo sekä sen, mitkä ovat jokapäiväisen työmme tavoitteet, että sen, mihin tulevana vuosina keskitymme.

Vastaavaa työtä Eepeen jatkuvaksi parantamiseksi on vuosittain toteuttamamme henkilöstötutkimus, joka antaa jokaiselle eepeeläiselle mahdollisuuden vaikuttaa oman työpaikkansa kehittämiseen. Mahdollisuuteen tartutaan innokkaasti, 2015 tutkimukseen vastasi jo peräti 96,2 % koko talon väestä. Ajantasaisella seurannalla varmistamme sen, että meillä on hyvä olla tiössä nyt ja tulevaisuudessa. Tällöin meillä on myös yrityksenä parhaat mahdolliset edellytykset menestyä liike-elämän jatkuvasti

kiihtyvässä muutoksessa. Ainutlaatuinen työyhteisömme on huomattu myös valtakunnallisesti, saavutimme 2015 henkilöstötutkimuksemme tulosten perusteella toisen sijan *Suomen innostavimmat työpaikat* -listauksessa.

Henkilöstötutkimuksen tulokset olivat kaiken kaikkiaan edellisvuosien tapaan erinomaiset ja muutokset hyvin vähäisiä. Eepeeläiset viihtyvät työssään ja arvioivat sekä omaa työtään, yksikköään että koko yritystä huomattavasti positiivisemmin kuin suomalaisissa yrityksissä työskentelevät keskimäärin. Vastajien mukaan meillä on 2015 petrattu erityisesti yrityksen strategian ja näkymien viestimisessä ja tietoisuus yrityksen arvoista ja päämääristä on lisääntynyt.

Me eepeeläiset olemme henkilöstötutkimuksemme tulosten valossa sekä tyytyväisiä työhömme että hyvin omistautuneita sille. Meille on tärkeää, että saamme kokea työmme haastavaksi ja mielenkiintoiseksi ja että työpanoksemme on tärkeä koko yrityksen kannalta. Jotta näin on myös jatkossa, vastaajat toivovat työnantajan edelleen tukevan henkilöstön ammatillista kehittymistä. Kuluvan vuoden koulutuksissa satsaammekin työssä onnistumiselle tärkeisiin perusasioihin: muun muassa järjestelmäosaamiseen, työpaikkojemme konseptiosaamiseen ja työyhteisöosaamiseen.

S-ryhmän keskeiset
luvut vuonna 2015

10 804 M€

vähittäismyynti

9 010 M€

bonusmyynti

1 632

toimipaikkaa

henkilöstöä

37 758

asiakasomistajia

2 225 506

S-ryhmä

S-ryhmä on merkittävä suomalainen, osuustoiminnallinen kaupana-lyritysryhmä. Se muodostuu Suomen Osuuskauppojen Keskuskunnasta (SOK) ja sen tytäryhtiöistä sekä 20 alueosuuskaupasta ja kahdeksasta paikallisosuuskaupasta. Osuuskauppojen jäsenet eli asiakasomistajat omistavat osuuskaupat, jotka puolestaan omistavat keskusliike SOK:n.

S-ryhmän liiketoiminnan tarkoituksena on tuottaa kilpailukykyisiä palveluja ja etuja asiakasomistajille. Ryhmän päämääränä on tarjota asiakasomistajilleen kaikkialla Suomessa monipuoliset palvelut ja laaja toimipaikkaverkosto. Kaiken toiminnan lähtökohtana ovat asiakkaan palvelutarpeet ja arjen helpottaminen hyödyllisten palveluiden ja etujen avulla.

Toiminnan selkärankana ovat arvot:

- Olemme asiakasta varten.
- Kannamme vastuuta ihmisistä ja ympäristöstä.
- Uudistamme jatkuvasti toimintaamme.
- Toimimme tuloksellisesti.

S-ryhmän liiketoiminta

S-ryhmän keskeiset liiketoiminta-alueet ovat marketkauppa, tavaratalo- ja erikoisliikekauppa, rautakauppa, liikennemyymälä- ja polttonestekauppa sekä matkailu- ja ravitsemiskauppa. Lisäksi S-Pankki tarjoaa pankkipalveluja. Prisma, S-market, Sale, ABC, Sokos Hotels ja lukuisat muut suomalaisille tutut ketjut ovat S-ryhmän toimipaikkoja.

Kotimarkkinoiden lisäksi S-ryhmällä on kansainvälistä liiketoimintaa Venäjällä ja Baltian maissa. Prismoja löytyy Venäjän lisäksi Virosta, Latviasta ja Lietuasta. Sokos Hotellit palvelevat sekä Pietarissa että Tallinnassa.

Osa 2

Hallinto

Edustajisto

EDUSTAJISTON VARSINAISET JÄSENET JÄSENALUEITTAIN 2013–2016

Vuonna 2015 edustajistossa ovat toimineet:

Jäsenalue n:o 1		
Kauhava, Lappajärvi, Lapua, Vöyri (Petterinmäki), Alajärvi, Alavus (Töysä), Kuortane, Soini, Vimpeli, Ähtäri		
Elisa Ala-Honkola	myyjä	Kuortane
Raija Autio	maanviljelijä	Kauhava
Kalevi Hauta-aho	aluejohtaja, eläkeläinen	Alavus
Kirsti Hautanen	myyjä	Alajärvi
Katriina Hyvölä	matkailuyrittäjä	Ähtäri
Riitta Koivukoski	metsätalousinsinööri	Vimpeli
Tuija Kotala	agrologi	Lapua
Markus Kurikka	yo-merkonomi	Alavus
Marjo Lagerstedt	myyjä	Kauhava
Virpi Lahtinen	marketpäällikkö	Alajärvi
Antti-Kalle Levijoki	maanviljelijä, insinööri	Alajärvi
Taina Mäkelä	kehitysvammaohjaaja	Soini
Sinikka Mäkikari	sairaanhoitaja	Kauhava
Katja Pasto	myyjä	Alavus
Sirkku Saarenpää	yo-merkonomi	Lapua
Sinikka Syrjälä	yrittäjä	Kauhava

Jäsenalue n:o 2		
Ilmajoki ja Seinäjoki		
Pirjo-Liisa Aittoniemi	terveyskeskuslääkäri	Seinäjoki
Pirkko Eklouma	maatalouslomittaja	Seinäjoki
Sirkku Hietanen	KM, apulaisrehtori	Seinäjoki
Esa Hirvilampi	toimitusjohtaja	Seinäjoki
Kari Homi	maanviljelijä	Seinäjoki
Kaisu Kupari	vahtimestari, emäntä	Seinäjoki
Jarkko Lehtola	järjestelmäarkkitehti	Ilmajoki
Mikael Luotola	marketpäällikkö	Seinäjoki
Anna Mäki-Paavola	matkailuyrittäjä, emäntä	Seinäjoki
Pirjo Nuolikoski	siivoaja	Seinäjoki
Seppo Perkiö	taksiautoilija	Seinäjoki
Esa Perttu	talouspäällikkö	Seinäjoki
Ahti Ranto	maanviljelijä	Ilmajoki
Juho Raumann	työnjohtaja, maanviljelijä	Ilmajoki
Mikko Sihto	tavaratalonjohtaja	Seinäjoki
Sirpa Syrjälä	osastonhoitaja	Seinäjoki
Harry Wallin	kunnallisneuvos, kansanedustaja	Seinäjoki
Teea Vasalampi	marketpäällikkö	Seinäjoki
Ilmari Ylä-Autio	varatuomari	Seinäjoki

Jäsenalue n:o 3		
Isojoki, Jalasjärvi, Karijoki, Kauhajoki, Kurikka, Teuva, Närpiö, Kristiinankaupunki, Kaskinen		

Roger Björknäs	maanviljelijä	Lapväärtti
Kaj Erlands	maatalousyrittäjä	Teuva
Johnny Grandell	toimitusjohtaja	Närpiö
Taija Hakola	kotitalousteknikko	Kauhajoki
Kirsti Hirvelä	yrittäjä	Kurikka
Ulla Iisakkala	perhepäivähoitaja	Kristiinankaupunki
Päivi Kasari	maanviljelijä	Jalasjärvi
Jaana Korkeamäki	palvelusihteeri	Teuva
Väinö Kreko	myyjä	Kauhajoki
Hilla Malin	myyjä, eläkeläinen	Isojoki
Juha Markkila	maanviljelijä	Jurva
Päivi Nummijoki	pankkitoimihenkilö	Kauhajoki
Aira Rantanen	marketpäällikkö	Jalasjärvi
Osmo Ristiluoma	toimistos sihteeri	Teuva
Päivi Rita-Luopa	työterveyshoitaja	Kurikka

Hallintoneuvosto

Eepeen hallintoneuvoston kokoonpano vuonna 2016

Elina Varamäki, pj.	vararehtori, dosentti
Taavi Kivipelto, vpj.	maanmittausinsinööri
Jonny Ehrs	yrittäjä
Anne Haapa-aho	esikoulunopettaja
Jussi Haapoja	maatalousyrittäjä
Sirkku Harju	etuuskäsittelijä, merkonomi
Lasse Hautala	kansanedustaja, agrologi
Aaro Honkola	rahoitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri
Anssi Kivistö	yrittäjä, optikko
Heikki Lehtinen	koneurakoitsija
Mervi Mäenpää	maatalousyrittäjä
Tarja Mäkinieniemi	maatalousyrittäjä
Sirkka Pakkala	maanviljelijä
Riitta Panula	luokanopettaja
Sirkka Penttilä	sairaanhoitaja
Jukka Reinikka	maatalousyrittäjä, agrologi
Merja Sinkkonen	emäntä
Sinikka Syrjälä	yrittäjä
Markku Vanhanen	hallintojohtaja, filosofian maisteri

Henkilöstön edustajat

Marika Lintula	markknpäällikkö
Timo Muhonen	palveluvastaava

Hallintoneuvostoon vuonna 2015 ovat kuuluneet seuraavat henkilöt:

Elina Varamäki, pj.	vararehtori, dosentti
Taavi Kivipelto, vpj.	maanmittausinsinööri
Jonny Ehrs	yrittäjä
Anne Haapa-aho	esikoulunopettaja
Jussi Haapoja	maatalousyrittäjä
Sirkku Harju	etuuskäsittelijä, merkonomi
Lasse Hautala	kansanedustaja, agrologi
Aaro Honkola	rahoitusjohtaja, kauppatieteiden maisteri
Anssi Kivistö	yrittäjä, optikko
Heikki Lehtinen	koneurakoitsija
Mervi Mäenpää	maatalousyrittäjä
Tarja Mäkinieniemi	maatalousyrittäjä
Sirkka Pakkala	maanviljelijä
Riitta Panula	luokanopettaja
Sirkka Penttilä	sairaanhoitaja
Heikki Perälä	maanviljelijä, diplomi-insinööri
Jukka Reinikka	maatalousyrittäjä, agrologi
Merja Sinkkonen	emäntä
Markku Vanhanen	hallintojohtaja, filosofian maisteri

Henkilöstön edustajat:

Jukka Matikainen	markknpäällikkö
Timo Muhonen	palveluvastaava

Hallitus

Kuvassa Eepeen hallitus 2016

Kimmo Simberg, pj.	kauppaneuvos, toimitusjohtaja, restonomi, MBA
Unto Kangas, vpj.	talousneuvos, agrologi
Titta Luoma-Kohtala	hallintojohtaja, hallintotieteiden tohtori
Pirjo Pystykoski-Sopanen	toimitusjohtaja, yrittäjä
Hannu Riihioja	asianajaja, varatuomari

Vuonna 2015 Eepeen hallitukseen ovat kuuluneet seuraavat henkilöt:

Kimmo Simberg, pj.	kauppaneuvos, toimitusjohtaja, restonomi, MBA
Unto Kangas, vpj.	talousneuvos, agrologi
Titta Luoma-Kohtala	hallintojohtaja, hallintotieteiden tohtori
Hannu Riihioja	asianajaja, varatuomari
Markku Saksa	yrittäjä

Osa 3

Tilinpäätös

1.1.–31.12.2015

Osa 3 / Tilinpäätös

31

Toimintaympäristön ja S-ryhmän kehitys

32

Eepee ja sen eri toimialojen kehitys

33

Investoinnit

Rahoitus

34

Eepeen henkilöstö

Yhteiskuntavastuuraportointi ja riskien arviointi

35

Tilikauden 2016 näkymät

Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä

36

Tuloslaskelma, konserni

Tase, konserni

37

Rahoituslaskelma, konserni

38

Tuloslaskelma, emo-osuuskunta

Tase, emo-osuuskunta

39

Rahoituslaskelma, emo-osuuskunta

40

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

41

Tilinpäätöksen liitetiedot

51

Eepee-konsernin keskeisiä tunnuslukuja

52

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

53

Tilintarkastuskertomus

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2015

Toimintaympäristön ja S-ryhmän kehitys

Kaupan yleisen toimintaympäristön kehitys

Suomen talouden heikko kehitys jatkui vuonna 2015. Käänneparempaan jäi tapahtumatta talouskasvun jäätyä lähelle nol-laa ja kilpailijamaita alhaisemmaksi. Maamme talous on ollut ja tulee vielä pitkään olemaan vaikeuksissa suuressa rakenteel-lisessä murroksessa.

Suomen vienti väheni edelleen ja se on supistunut viime vuosien aikana enemmän kuin minkään muun kehittyneen talouden maan vienti. Työpaikat erityisesti teollisuudessa ovat vähentyneet nopeasti. Pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrä kasvaa. Työllisyysasteemme on selvästi muita Pohjois-maita alempi. Yksityinen kulutus on pysynyt laimeana ole-mattomasta inflaatiosta huolimatta.

Yleisen talouskehityksen heikkous näkyi kaupan alalla. Vähittäiskaupan ja sen suurimman toimialan päivittäistava-rakaupan liikevaihdot laskivat edelliseen vuoteen verraten. Päivittäistavara kaupassa liikevaihdon väheneminen johtui pääosin hintojen alenemisesta. Merkittävämpään myynnin kasvuun päästiin vain urheiluvälineiden ja kodin tekniikan osalta.

S-ryhmän kehitys 1.1. – 31.12.2015

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen. S-ryhmän veroton vähittäismyynti oli vuonna 2015 10 804 miljoonaa euroa, jossa on vähennystä edelliseen vuoteen ver-rattuna 3,4 prosenttia.

S-ryhmässä oli kesäkuun lopussa 1 632 toimipaikkaa, kun niitä oli 1 642 edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Alueosuuskauppojen lukumäärä oli vuoden 2015 lopussa 20 ja paikallisosuuskauppojen kahdeksan.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi vuoden 2015 aikana 91566 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli vuoden lopussa 2 225 506. Bonusta asiakasomistajille maksettiin yhteensä 343 miljoonaa euroa.

Vuoden 2015 lopussa S-Pankilla oli yli 2,8 miljoonaa asia-kasta, joilla oli käytössään 1,8 miljoonaa S-Pankin kansainvä-listä maksukorttia. Sähköisten palveluiden käytön mahdollis-tavat pankkitunnukset oli 1,6 miljoonalla asiakkaalla. S-Pan-kin talletuskanta oli vuoden päättyessä 4 112,0 miljoonaa euroa ja antolainauskanta 2 831,1 miljoonaa euroa.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti liiketoiminta-alueittain	Milj. €	+/- % ed.v.
Prisma*	3 336	-2,0
S-market	3 177	-1,9
Sale ja Alepa	962	-0,6
Muu marketkauppa	4	-15,0
Market-kauppa yhteensä*	7 479	-1,8
Rautakauppa	184	-9,3
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 608	-9,1
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	295	-9,0
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	802	+0,4
Auto- ja autotarvikekauppa**	309	+2,6
Maatalouskauppa	112	-27,4
Muut	15	+7,4
S-ryhmä yhteensä*	10 804	-3,4

*Sisältää lähialueiden (Baltia ja Pietari) vähittäismyyntin.

S-ryhmän henkilöstömäärä oli 37 758, missä oli vähen-nystä edellisestä vuodesta 2 534 henkilöä. Osuuskauppojen henkilömäärä oli 29 991 ja SOK-yhtymän 7 767.

S-ryhmän investoinnit olivat 559 miljoonaa euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 528 miljoonaa euroa.

S-ryhmän yhteenlaskettu konsolidoimaton tulos ennen satunnaisia eriä ja veroja oli 304 miljoonaa euroa voitolli-nen, kun tulos edellisenä vuonna oli 274 miljoonaa euroa. Osuuskauppojen yhteenlaskettu tulos ennen satunnaisia eriä ja veroja oli 295 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 232 miljoonaa euroa. SOK-yhtymän tulos ennen veroja (IFRS) oli 9 miljoonaa euroa voitollinen, kun se edellisenä vuonna oli 42 miljoonaa euroa.

Eepeen ja sen eri toimialojen kehitys

Eepeen myynnin kehitys

Eepeen kokonaismyynti 2015 oli 533,9 miljoonaa euroa. Kokonaismyynti laski 26,5 miljoonaa euroa eli 4,7 % edellisvuodesta.

Asiakasomistajuustunnusluvut

Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan asiakasomistajia oli vuoden 2015 lopussa 79 501. Määrä lisääntyi vuoden aikana noin neljällä tuhannella henkilöllä. Talouspeittomme toimialueellamme nousi yli 71 prosenttiin. Bonusmyynti asiakasomistajille oli 340,2 miljoonaa euroa.

Eepee palkitsi asiakasomistajansa keskimäärin 206 eurolla per asiakasomistajatalous. Asiakasomistajat kerryttivät itselleen Bonusta 14,3 miljoonaa euroa ja maksutapaetua 0,2 miljoonaa euroa. Lisäksi heille maksettiin osuuspääoman korkoa 1,5 miljoonaa euroa.

Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupalla on vain yksi osuuslaji. Osuuksiin ei liity erityisehtoja.

Osuudet jakautuivat osuuslajeittain seuraavasti:

	2015	2014
Osuudet/	79 501 kpl	75 558 kpl
Osuuspääoma	7 426 431,96 €	7 426 431,96 €

Osuuspääoma koostuu jäsenten maksamista osuuspääomaan kirjattujen osuusmaksujen yhteenlasketusta määrästä. Vuoden 2015 alusta alkaen jäseneksi liittyneiden osuusmaksut on kirjattu sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon sisältyvään osuusmaksurahastoon. Tilikauden aikana on palautettu osuuskunnan sääntöjen mukaisesti eronneille tai eroteuille jäsenille heidän maksamansa osuusmaksut välittömästi. Palautettujen osuusmaksujen lukumäärä oli 1139 kpl ja osuus kaikista osuuksista 1,4 prosenttia tilikauden lopun osuuksien määrästä. Palautettuja osuusmaksuja vastaavat osuudet on mitätöity. Osuudesta maksettu vastike vastaa jäsenen eroamishetkellä kertynyttä osuusmaksua, joka täyteen maksaneilla jäsenillä on 100 euroa. Palautettujen osuusmaksujen yhteismäärä oli -109 713,10 euroa.

Markеткаuppa

Markеткаupan myynti oli 318,5 milj. euroa, joka on 4,2 milj. euroa eli 1,3 % edellisvuotta vähemmän. Kokonaismyynnin lasku johtui halpuuttamisen ohella polttonesteiden hintatason laskusta. Päivittäistavarakaupan myynti laski euroissa mitattuna 0,2 %. Myydyt litrat ja kilot sen sijaan kasvoivat 0,6 %. Päivittäistavarakauppa ry:n myyntilukuihin verraten Eepee arvioi markkinaosuutensa päivittäistavarakaupassa säilyneen ennallaan. Käyttötavarakaupassa myynnin kehitys oli -2,7 %, joka ylittää valtakunnalliset kehitysluvut.

Eepeen markеткаupan verkostossa oli vuoden 2015 lopussa 1 Prisma, 27 S-marketia, 8 Salea ja 1 Emotion.

Liikennemyymäläkauppa

Liikennemyymälöiden myynti oli 81,3 milj. euroa, joka on 8,7 % edellisvuotta vähemmän. Liikennepolttonesteiden valtakunnallinen kokonaisvolyyymi pysyi edellisvuoden tasolla, mutta bensiinin kysyntä laski 1,6 %, kun taas dieselin kysyntä kasvoi 1,2 %. Eepeen volyymikehitys bensiinissä oli hieman valtakunnan tasoa heikompia, kun taas dieselin volyymi kehittyi valtakunnan tasoa paremmin. ABC-liikennemyymälöiden markеткаupan myynti laski 3 % ja ABC- Ravintoloiden sekä nopean syömisin yhteen laskettu myynti pysyi edellisvuoden tasolla. Verkostomuutos huomioiden sisäkaupan vertailukelpoinen myynti oli edellisvuoden tasolla. Merkittävin syy kokonaismyynnin laskuun oli polttonesteen edellisvuotta edullisempi hintataso.

Eepeen liikennemyymälä- ja polttonestekaupan verkostossa oli vuoden 2015 lopussa 10 ABC-liikennemyymälää, 20 ABC-automaattiasemaa ja kolme ABC Car Wash -pesuysikköä.

Matkailu- ja ravitsemiskauppa

Matkailu- ja ravitsemiskaupan myynti oli 22,5 milj. euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen 1,1 %. Majoitusmyynti kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 6,1 %. Ravintolakaupan myynti pieneni 0,7 % edelliseen vuoteen verrattuna, joka johtuu pääosin kesäsesongin kelien viileydestä ja sen vaikutuksesta terrassikauppaan. Vuoden 2015 aikana markkinaosuutemme arvioidaan hieman kehittyneen edellisestä vuodesta.

Eepeen matkailu- ja ravitsemiskaupan verkostoon kuuluivat vuoden 2015 lopussa hotellit Original Sokos Hotel Lakeus ja Original Sokos Hotel Vaakuna sekä kymmenen ravintolaa.

Maatalous- ja rautakauppa

Maatalous- rautakaupan myynti oli 99,6 milj. euroa, joka on 14 % edellistä vuotta vähemmän. Toimintaympäristö oli erittäin haasteellinen. Talouden alavireisyys ja ostovoiman aleneminen saivat asiakkaita siirtämään suurimpien hankintojen ja investointien tekoa. Myyntiä verottivat myös kesän koeat ja sateiset sääat. Maatalouskaupan osalta suurin myynnin lasku tapahtui konekaupassa. Öljykaupassa myynnin volyyymi toimialalla kasvoi, mutta öljyn merkittävän hinnan laskun seurauksena euromääräinen myynti kuitenkin väheni. Haasteellisesta ajasta huolimatta toimialalla on viety eteenpäin toimintasuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, näistä keskeisimpinä kannattavuus, asiakkuudet, Eepeer-tietojärjestelmän ja toimialan uusien nettisivujen käyttöönotto sekä eri kehitysohjelmat.

Eepeen maatalous- ja rautakaupan verkostossa oli vuoden 2015 lopussa 8 Agrimarkettia, 10 Multasormi-myymlää ja neljä S-Rautaa.

Autokauppa

Autokaupan myynti oli 10,3 milj. euroa, joka on 14,1 % edellistä vuotta enemmän. Uusien autojen kauppa kehittyi yhtäläisesti markkinakasvun kanssa ja vaihtautokaupassa myytyjen autojen kappalemäärä kasvoi 10,6 % edelliseen vuoteen verrattuna. Jälkimarkkinointi jäi 0,3 % edellisen vuoden

myynnistä. Kuluneen vuoden aikana käynnistettiin yhteistyö Fiat Group Automobiles Finlandin kanssa. Fiat, Fiat Professional, Jeep sekä Alfa Romeo täydentävät autokaupan merkikarjontaa tuoden uusia vaihtoehtoja kaikkiin koko- ja hintaluokkiin.

Konsernirakenne ja sen muutokset

Eepee-konsernin tuloslaskelmaan ja taseeseen on tilinpäätöksessä yhdistetty emo-osuuskunta Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan ja tytäryhtiö Eepee-Kiinteistöt Oy (100 prosenttia).

Osuuskaupan ja sen tytäryhtiön tilikautena on kalenterivuosi.

Eepee-Kiinteistöt Oy on Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan kokonaisuudessaan omistama tytäryhtiö, joka aloitti varsinaisen liiketoimintansa 1.11.2009. Yhtiön toimialana on Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan liiketoimintaa palveleva investointitoiminta.

Eepee-Kiinteistöt Oy:n taseessa 31.12.2015 osakepääoma on 0,1 miljoonaa euroa ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto on 83,4 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 83,4 miljoonaa euroa).

Tuloskehitys vuonna 2015

Eepee-konsernin liikevaihto ja tulos

Eepee-konsernin liikevaihto oli 437,2 miljoonaa euroa, mikä oli 21,3 miljoonaa euroa edellistä vuotta pienempi. Liiketoiminnan kiinteät kulut (72,0 miljoonaa euroa) olivat liikevaihdosta laskettuina 16,5 prosenttia (edellisvuonna 72,2 milj. € ja 15,7 prosenttia). Suunnitelmapoistot ja nettorahoituskulut ilman arvonalennuksia, yhteenlaskettuina 10,07 miljoonaa euroa, olivat edellisvuotta 0,52 miljoonaa euroa pienemmät. Arvonalennuksena maa-alueesta kirjattiin 0,6 miljoonaa euroa ja edellisenä vuonna arvonalennuksina sijoituksista kirjattiin 0,6 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan tulos ennen satunnaisia eria ja veroja nousi 9,5 miljoonaan euroon (2,2 prosenttia liikevaihdosta) sen oltua edellisvuonna 9,0 miljoonaa euroa (2,0 prosenttia). Välttämät verot 1,9 miljoonaa euroa on laskettu suoriteperusteisesti emo-osuuskaupan ja tytäryhtiön tilikauden tulokista. Konsernituloslaskelmassa tilikauden ylijäämä verojen jälkeen oli 7,6 miljoonaa euroa.

Kun tilinpäätöstä tarkastellaan tunnuslukujen avulla, tulosta voidaan pitää tyydyttävänä. Liiketoiminnan tulos oli 2,2 prosenttia liikevaihdosta. Oman pääoman tuotto oli 6,5 prosenttia (edellisenä vuonna 6,4 prosenttia) ja sijoitetun pääoman tuotto 6,4 prosenttia (6,2 prosenttia).

Toimialojen liikevaihto ja liiketulos

Alla olevassa taulukossa esitetyt toimialojen liiketulokset on laskettu Eepee-konsernin sisäisillä palveluveloituksilla sekä tytäryhtiön, Eepee-Kiinteistöt Oy:n, veloittamilla liiketilöiden hoito- ja pääomavuokrilla. Lakisäätiset henkilösivukulut on kohdistettu toimialoille kiinteällä prosentilla.

	Liikevaihto M€	Osuus % Eepeen liike- vaihdosta	Muutos ind. ed.v.	Liiketulos M€	Muut ed.v. M€
Markеткаuppa	261,4	60	98,7	10,2	1,5
Liikennemyymäläkauppa	65,1	14,9	91,5	0,9	1,1
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	19,1	4,3	101,5	0,4	0,4
Maatalous- ja rautakauppa	82,1	18,8	86,1	-1,3	-1,0
Autokauppa	8,6	2,0	114,5	-0,1	0,1

Investoinnit

Konsernin käyttöomaisuusinvestoinnit olivat tilikaudella 6,3 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 8,0 miljoonaa euroa).

Vuoden 2015 suurin investointi, Ylistaron laajennettu S-market, avattiin 3.12.2015. Kauhavalta ostettiin tontti tulevia rakennusinvestointeja varten, Seinäjoen Hyllykalliolta ostetun Etolan kiinteistön ja S-market Törnävän piha-alueilla tehtiin suurehkoja päällystystöitä. Lisäksi tehtiin monia pienempiä perusparannuksia ja kalustohankintoja. Kiinteistöihin ja kalustoihin investoitiin yhteensä 5,1 milj. euroa. Maatalous- rautatoimialan kassa- ja tietojärjestelmään investoitiin 0,8 milj. sekä S-ryhmän yhteisten yritysten osakkeisiin ja osuuksiin yhteensä 0,4 milj. euroa.

Rahoitus

Eepee-konsernin rahoitusasema ja maksuvalmius ovat olleet hyvät koko vuoden 2015 ajan. Lainat rahoituslaitoksilta olivat tilinpäätöksessä 39,2 miljoonaa euroa (edellisvuonna 47,8 miljoonaa euroa). Eepee on suojannut korkoriskejään pitkäaikaisilla koronvaihtosopimuksilla, joiden käyvät arvot on ilmoitettu liitetiedoissa.

Likvidit rahavarat olivat tilinpäätöksessä 4,8 miljoonaa euroa (edellisvuonna 6,0 miljoonaa euroa). Liikevaihtoon suhteutettuna korollisten nettovelkojen määrä oli 14,8 prosenttia liikevaihdosta (edellisvuonna 16,0 prosenttia). Gearing-tunnusluku oli 28,6 prosenttia, kun se edellisvuonna oli 36,8 prosenttia (= korolliset nettovelat / oma pääoma %).

Nettorahoituskulut ovat pienentyneet edellisvuodesta 0,3 miljoonaa euroa ja olivat 0,1 miljoonaa euroa eli 0,03 prosenttia liikevaihdosta (edellisenä vuonna 0,09 prosenttia). Rahoituskulujen ryhmässä on edellisvuoden tilinpäätöksessä käsitelty 0,6 miljoonaa euroa osakkeiden arvonalentumisia.

Omavaraisuusaste oli 60,0 prosenttia, kun se oli edellisvuonna 56,1 prosenttia.

Eepeen henkilöstö

Eepeen henkilöstön määrä

Vuoden vaihtuessa eepeeläisten lukumäärä oli 1333 henkilöä, missä on lisäystä edellisvuoteen 21 henkilöä. Henkilöstön lukumäärät ja osuudet prosentteina on esitetty alla olevassa taulukossa toimialoittain tilanteesta 31.12.2015.

	Lukumäärä	% kaikista	Muutos kpl
Markketkauppa	734	55,1	-3
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	236	17,7	-2
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	222	16,7	+16
Maatalous- ja rautakauppa	96	7,2	+2
Auto- ja autotarvikekauppa	18	1,3	-
Muut yhteensä	27	2,0	+8
Kaikki yhteensä	1333	100 %	+21

Työsuhteet ja sukupuolijakauma

Henkilöstöstä naisia oli 79,4 prosenttia (1 042) ja miehiä 20,6 prosenttia (270).

Kokonaismäärästä vakituksessa työsuhteessa oli 1020 henkilöä (73 prosenttia). Vakituksista työsuhteista kokoaikaisia oli 32 prosenttia.

Vuonna 2015 kesä- ja sesonkikausina Eepee työllisti yli 619 kausityöntekijää sekä 208 kesäharjoittelijaa.

Maksetut palkat

Eepee-konsernin suoriteperusteiset palkat vuonna 2015 olivat 31,3 miljoonaa euroa (vuonna 2014 31,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2013 30,6 miljoonaa euroa).

Yhteiskuntavastuu- raportointi ja riskien arviointi

Vastuullisuusraportointi

Eepeen vastuullisuustiedot vuodelta 2015 sisältyvät S-ryhmän loppukeväällä 2016 julkaistavaan vastuullisuusraporttiin (<http://vuosikatsaus.s-ryhma.fi>). Raportissa käsitellään S-ryhmän sosiaalista, taloudellista ja ympäristövastuuta.

Riskien arviointi ja hallintakeinot

Eepeessä nähdään turvallisuuteen ja liiketoiminnan jatkuvuuteen liittyvien asioiden jatkuva arviointi tärkeänä kilpailutekijänä. Riskien arviointi on hallituksen valvonnassa integroitu osaksi päätöksentekojärjestelmää ja johtamisprosessia. Eepeen uudessa, vuoteen 2019 ulottuvassa strategiassa on kartoitettu laajasti liiketoimintaa uhkaavia riskejä. Strategiajaksolla ei ole tunnistettu merkittäviä liiketoimintaa uhkaavia tekijöitä. Keskeiset taloudellista asemaa kuvaavat vuoden 2015 tunnusluvut on esitetty tunnuslukutaulukossa tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Eepeen liiketoimintaan ja omaisuuteen kohdistuvia riskejä vastaan on suojauduttu vakuutuksin. Eepee-konsernin vakuutusturva käsittää lakisääteiset henkilövakuutukset, käyttö- ja vaihto-omaisuuden vakuutukset sekä liiketoiminnan vastuuvakuutukset. Riskejä pyritään tunnistamaan ja ennaltaehkäisemään mm. vakuutusyhtiön tekemillä auditoinneilla, erilaisten riskikartoitusmenetelmien avulla, tarkalla raportoinnilla ja toiminnan jatkuvalla kehittämisellä.

Eepee-konsernin kiinteistöliiketoiminnan riskit ovat suoraan riippuvaisia Eepeen liiketoiminnan menestyksestä ja siihen liittyvistä riskeistä. Konsernilla on maa-alueiden hankintaan liittyviä osto- ja rakentamisvelvoitteita, joiden vaikutus tulokseen ja taloudelliseen asemaan on kuitenkin vähäinen.

Voimassaolevien säännösten mukaisesta rakennuttajalle kuuluvasta velvoitteesta hoitaa turvallisuuteen ja työmaiden valvontaan liittyvä riskien arviointi sekä turvallisuutta parantavien toimenpiteiden toteuttamisesta vastaa Eepeen nimeämä valvoja. Hän toimii rakennusvalvonnan tarkoitamana työturvallisuudesta vastaavana henkilönä Eepeen rakennuskohteissa.

Ympäristöriskit

Eepee ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon ympäristöriskien ja ympäristönsuojelun näkökulmat. Ympäristövastuullinen toiminta parantaa Eepeen asiakkaiden palvelua sekä liiketoiminnan kustannustehokkuutta.

Toimialojen ympäristöohjeistuksessa lähtökohtana on, että ympäristöasiat ovat osa liiketoimintaorganisaation, Eepeen henkilöstön, jokapäiväistä toimintaa ja kehitystyötä. S-ryhmän liiketoiminnan ketjuohjausten riskien arvioinnin ohjeistus painottuu Eepeessä toimialoittain eri asioihin. Esimerkkeinä voidaan todeta polttonestekaupan ja rauta-maataloustarvikekaupan vaarallisten aineiden säilytyksestä sekä myyntilaitteista annettu erityisohjeistus. Toisaalta tietoturvallisuuteen liittyvä ohjeistus sekä asiakkaiden ja henkilöstön

henkilöturvallisuuteen liittyvä ohjeistus koskee kaikkia toimialoja.

Uusien yksiköiden investointisuunnittelussa ympäristöasiat otetaan kattavasti huomioon. Osana toimipaikkaverkoston kehittämistä Eepee on investoinut merkittävästi viime vuosina erityisesti omistamiensa liikekiinteistöjen energian säästöön ja säätötekniikkaan. Jätteiden käsittelyssä ja lajittelussa käytetään kehittyntä tekniikkaa.

Tilikauden 2016 näkymät

Vuoden 2007 finanssikriisistä alkaneet talouden laihat vuodet jatkunevat Suomessa myös lähivuosina. Talouskasvun arvioidaan jatkuvan hitaana tänä vuonna ja jäävän alle prosenttiin. Kasvun ennustetaan kiihtyvän hieman ensi vuonna, mutta vain runsaaseen prosenttiin. Viennin arvioidaan kasvavan tänä vuonna pari prosenttia ja seuraavana vuonna noin kolme prosenttia. Raaka-aineiden hinnat pysyvät alhaisina. Teollisten investointien ja rakentamisen ennustetaan lähtevän tänä vuonna kasvuun.

Kaupan liiton ennusteen mukaan Suomen vähittäiskaupan liikevaihdon arvioidaan kasvavan tänä vuonna noin puoli prosenttia ja saman verran vuonna 2017. Päivittäistavarakaupassa erityisesti kilpailu markkinaosuuksista rajoittaa liikevaihdon kasvua. Alhainen inflaatio tukee kotitalouksien ostovoimaa, mutta työttömyyden vuoksi kulutus pysyy heikona. Julkisten menojen leikkaukset syövät työllisyyden kasvua. Uhkana kotimaisen ostovoiman kehittymiselle nähdään myös mahdolliset veronkorotukset.

Eepeen hallitus on hyväksynyt vuodelle 2016 toimintasuunnitelman, jolla tavoitellaan haastavassa toimintaympäristössä hienoista myynnin kasvua sekä parannusta tulokseen. Suunnitelmallista kulujen hallintaa tullaan jatkamaan myös vuonna 2016. Investointeja tullaan toteuttamaan tulorahoituksen sallimissa puitteissa.

Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä

Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan jakokelpoinen ylijäämä on yhteensä 90.316.163,40 euroa.

Osuuskunnan taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Osuuskunnan maksuvalmius on hyvä, eikä alla ehdotettu tilikauden ylijäämän jako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan osuuskunnan maksukykyä.

Hallitus ehdottaa, että osuuskunnan tilikauden 2015 ylijäämästä 7.234.049,10 euroa

- siirretään vararahastoon kymmenen prosenttia eli siirto on 723.405,00 euroa,
- täyteen maksetuille osuusmaksuille maksetaan vuodelta 2015 korkoa 20 euroa osuudelta eli yhteensä 1.541.140 euroa ja että
- loput tilikauden ylijäämästä siirretään edellisten tilikausien ylijäämään

Tasekirja

EEPEE-KONSERNI

TUOSLASKELMA

	1.1.2015- 31.12.2015	1.1.2014- 31.12.2014
Liikevaihto	437 229 168,82	458 556 921,02
Liiketoiminnan muut tuotot	38 183,95	821 270,73
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	343 104 768,93	364 916 197,18
Ulkopuoliset palvelut	2 004 424,76	2 082 807,41
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	31 236 103,43	31 318 412,52
Henkilösivukulut	7 701 362,09	7 297 248,92
Poistot ja arvonalentumiset	10 541 263,61	10 178 233,94
Liiketoiminnan muut kulut		
Toimitilavuokrat	2 390 639,97	2 404 620,14
Muut kulut	30 687 907,30	31 171 967,15
Liikelyljäämä	9 600 882,68	10 008 704,49
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)	-130 809,83	-1 013 369,35
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	9 470 072,85	8 995 335,14
Tuloverot (+/-)	-1 868 114,54	-1 904 183,23
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	7 601 958,31	7 091 151,91

TASE

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet	3 092 957,16	2 898 435,94
Aineelliset hyödykkeet	126 810 349,15	131 668 509,41
Osakkuusyritysosakkeet	487,74	487,74
Muut sijoitukset	18 991 852,41	18 616 735,78

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus	35 970 965,19	33 848 714,75
Pitkäaikaiset saamiset	180 241,94	0,00
Laskennalliset verosaamiset	120 000,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	12 778 119,23	12 603 007,52
Rahat ja pankkisaamiset	4 805 824,93	5 967 120,58
VASTAAVAA YHTEENSÄ	202 750 797,75	205 603 011,72

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Osuuspääoma	7 426 431,96	7 426 431,96
Vararahasto	9 782 429,00	9 096 805,00
Muut rahastot	1 387 199,34	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä	94 102 924,78	90 155 616,87
Tilikauden ylijäämä	7 601 958,31	7 091 151,91

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma	27 903 912,07	37 897 464,77
Laskennallinen verovelka	2 772 669,89	2 703 767,52
Lyhytaikainen vieras pääoma	51 773 272,40	51 231 773,69
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	202 750 797,75	205 603 011,72

EEPEE-KONSERNI RAHOITUSLASKELMA

t€

LIIKETOIMINTA

	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
Liikelyljäämä	9 601	10 009
Oikaisut liikelyljäämään (1)	10 542	9 488
Käyttöpääoman muutos (2)	-2 764	31
Liiketoiminnan rahavirta ennen rah.eriä ja veroja	17 379	19 528
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-1 112	-986
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	830	715
Maksetut tuloverot	-2 290	-491
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	14 807	18 766
Liiketoiminnan rahavirta	14 807	18 766

INVESTOINNIT

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-5 948	-7 464
Investoinnit muihin osakkeisiin	-342	-343
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	37	1 705
Muiden pitkäaikaisten sijoitusten muutos		-240
Saadut korot investoinneista		39
Saadut osingot investoinneista	20	70
Investointien rahavirta	-6 234	-6 232

RAHOITUS

Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 848	-10 664
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+) / vähennys (-)	1 185	0
Osuusmaksujen lisäys (+) / vähennys (-)	387	314
Maksetut osuuspääoman korot	-1 458	-1 042
Rahoituksen rahavirta	-9 734	-11 393

Rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)

Rahavarat tilikauden alussa	5 967	4 825
Rahavarat tilikauden lopussa	4 806	5 967

Oikaisut liikelyljäämään (1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja tappiot (+)	1	-690
Poistot ja arvonalentumiset	10 541	10 178
	10 542	9 488

Käyttöpääoman muutos (2)		
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos	-490	182
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 122	523
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	-152	-673
	-2 764	31

Rahoituslaskelma on laadittu Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen 30.11.2007 mukaista epäsuoraa rahoituslaskelmamuotoa soveltaen.

ETELÄ-POHJANMAAN OSUUSKAUPPA

TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2015		1.1. - 31.12.2014	
Liikevaihto		436 116 534,32		457 416 004,85
Liiketoiminnan muut tuotot		28 527,18		808 824,22
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	343 104 768,93		364 916 197,18	
Ulkopuoliset palvelut	2 004 424,76	345 109 193,69	2 082 807,41	366 999 004,59
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	31 087 813,09		31 174 138,32	
Henkilösivukulut	7 644 789,81	38 732 602,90	7 239 565,12	38 413 703,44
Poistot ja arvonalentumiset		2 533 589,49		100 640,12
Liiketoiminnan muut kulut				
Toimitilavuokrat	20 074 591,70		19 779 887,29	
Muut kulut	22 257 744,48	42 332 336,18	26 332 929,29	46 112 816,58
Liikeylijäämä		7 437 339,24		6 598 664,34
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)		493 682,83		-26 032,03
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä		7 931 022,07		6 572 632,31
Satunnaiset erät		1 309 000,00		2 125 000,00
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		9 240 022,07		8 697 632,31
Tilinpäätössiirrot (+/-)		-231 200,02		2 666,38
Tuloverot (+/-)		-1 774 772,95		-1 844 065,39
Tilikauden ylijäämä		7 234 049,10		6 856 233,30

TASE

VASTAAVAA

	31.12.2015		31.12.2014	
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet	1 792 486,92		1 334 246,90	
Aineelliset hyödykkeet	7 445 275,93		178 302,86	
Osuudet saman konsernin yrityksissä	83 524 861,53		83 524 861,53	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	16 732 700,29		18 251 220,54	
Muut sijoitukset	18 954 698,33	128 450 023,00	18 579 581,70	121 868 213,53
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus	35 970 965,19		33 848 714,75	
Pitkäaikaiset saamiset	180 241,94		0,00	
Lyhytaikaiset saamiset	16 760 321,11		27 575 222,96	
Rahat ja pankkisaamiset	4 777 273,64	57 688 801,88	5 949 260,71	67 373 198,42
VASTAAVAA YHTEENSÄ		186 138 824,88		189 241 411,95

VASTATTAVAA

	31.12.2015		31.12.2014	
OMA PÄÄOMA				
Osuuspääoma	7 426 431,96		7 426 431,96	
Vararahasto	9 782 429,00		9 096 805,00	
Muut rahastot	1 387 199,34		0,00	
Edellisten tilikausien ylijäämä	81 694 914,96		77 982 525,66	
Tilikauden ylijäämä	7 234 049,10	107 525 024,36	6 856 233,30	101 361 995,92
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		263 657,13		32 457,11
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma	27 887 860,19		37 881 318,89	
Lyhytaikainen vieras pääoma	50 462 283,20	78 350 143,39	49 965 640,03	87 846 958,92
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		186 138 824,88		189 241 411,95

ETELÄ-POHJANMAAN OSUUSKAUPPA

RAHOITUSLASKELMA

€	Viite	1.1.-31.12.2015	1.1.-31.12.2014
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA			
Liikevoitto		7 437	6 599
Oikaisut liikevoittoon	(1)	2 533	-89
Käyttöpääoman muutos	(2)	2 301	-699
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		12 271	5 811
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)		5 089	6 880
Lyhytaikaisten sijoitusten muutos			-603
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-1 112	-1 237
Saadut korot ja muut rahoitustuotot		1 024	1 070
Maksetut tuloverot		-2 290	-491
Rahavirta ennen satunnaisia eriä		14 982	11 430
Liiketoiminnan rahavirta		14 982	11 430
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-10 275	-1 312
Investoinnit osakkeisiin		-342	-343
Myönnetty lainat			-720
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		17	23
Luovutustulot osakkeista			1 190
Lainasaamisten takaisinmaksut		1 486	480
Saadut korot investoinneista		551	631
Saadut osingot investoinneista		20	70
Investointien rahavirta		-8 545	20
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-9 848	-10 644
Lyhytaikaisten lainojen nostot		1 185	
Osuusmaksujen lisäys (+) / vähennys (-)		387	314
Maksetut osuuspääoman korot		-1 458	-1 042
Saadut/annetut konserniavustukset		2 125	1 056
Rahoituksen rahavirta		-7 609	-10 316
Rahavarojen muutos, lisäys (+) / vähennys (-)		-1 172	1 134
Rahavarat tilikauden alussa		5 949	4 815
Rahavarat tilikauden lopussa		4 777	5 949
Oikaisut liikevoittoon	(1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot (-) ja tappiot (+)			-793
Poistot ja arvonalentumiset		2 534	704
		2 533	-89
Käyttöpääoman muutos	(2)		
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos	(1)	4 462	-469
Vaihto-omaisuuden muutos		-2 122	523
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos		-39	-753
		2 301	-699

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Konserniyritykset

Eepee-konserniin on konsernitilinpäätöksessä yhdistelty emo-osuuskunta Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan lisäksi Eepeen sataprosenttisesti omistama tytäryhtiö Eepee-Kiin-teistöt Oy. Konsernilaskennassa yhdisteltäviä osakkuusyh-tiöitä Eepee-konsernissa ei ole.

2. Eliminoinnit

Konsernin sisäinen osakeomistus on tilinpäätöksessä elimi-noitu hankintamenomenetelmän mukaan, jolloin tytäryh-tiöosakkeiden hankintameno on eliminoitu tytäryhtiöiden hankintahetken omia pääomia vastaan.

Sulautuneiden tytäryhtiöiden keskinäisen osakeomistuk-sen eliminoinneissa syntyneet konserniaktiivat on Kiinteistö Oy Seinäjoen Hotellin osalta kohdistettu maa-alueeseen ja rakennukseen sekä Kiinteistö Oy Seinäjoen Prismakeskuk-sen osalta maa-alueeseen. Näitä kohdistuksia jatketaan sulau-tumisten jälkeen. Kiinteistö Oy Seinäjoen Hotellin raken-nukseen kohdistettu osa poistetaan tasapoistoina 35 vuoden aikana.

Muiden tytäryhtiöiden eliminoinneissa syntyneet erot on käsitelty yhtenä eränä konsernilikearvoina. Ne on poistettu tai tuloutettu jo edellisinä tilivuosina.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konser-nin sisäiset tuotot ja kulut, käyttöomaisuuden sisäiset myyn-tivoitot sekä keskinäiset saamiset ja velat.

3. Käyttöomaisuus

Käyttöomaisuus on taseessa arvostettu muuttuvien menojen mukaiseen hankintamenoon vähennettynä vuosittain kirjan-pidossa tehdyillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suun-nitelman mukaisten poistojen ja kirjattujen poistojen erotus esitetään konsernin yritysten tuloslaskelmissa tilinpäätössiir-toina. Taseessa mainittujen poistojen kertynyt erotus esite-tään konsernin yritysten taseissa yhtenä eränä tilinpäätössiir-tojen kertymässä.

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat aineettoman ja aineellisen hyödykkeen alkuperäiseen hankintamenoon ja arvioituun taloudelliseen pitoaikaan. Pysyvien vastaavien tasearvoihin ei sisälly arvонkorotuksia.

Poistot on laskettu kohteen käyttöönottoa seuraavaan kuukauden alusta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:	
Rakennukset	20–40 vuotta
Kevyet rakennukset ja rakennelmat	5–10 vuotta
Rakennusten koneet ja laitteet	10 vuotta
Hotelli- ja konttorikalusto	8 vuotta
Myymälä- ja varastokalusto	6 vuotta
Liikearvo	5 vuotta
Moottoriajoneuvot ja ATK-kalusto	5 vuotta

Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat oikeudet sekä muut pitkä-vaikutteiset menot verolakien sallimissa puitteissa.

4. Leasingmaksut

Leasingrahoituksen maksut on käsitelty tuloslaskelmassa liiketoi-minnan muihin kuluihin sisältyvinä kalusto- ja tarvikkekuluina.

5. Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on kirjattu FIFO-periaatteella välittömään hankintahintaan tai jälleenhankintahintaan tai tätä alhaisem-paan todennäköiseen luovutushintaan. Käytettyjen tavaroi-den (autot ja maatalouskaupan vaihtokoneet) arvonnlisävero-käsittelyssä on käytetty ns. yksinkertaista laskennallista mar-ginaaliveromenettelyä.

6. Saamiset, rahoitusvarat ja velat

Saamiset, rahoitusvarat ja velat on arvostettu Kirjanpitolain 5. luvun 2 § mukaisesti.

7. Laskennalliset verot

Eepee-konserniin liittyvät laskennalliset verot on kirjattu alla kerrottujen periaatteiden ja kirjanpitolautakunnan yleis-ohjeen 12.9.2006 mukaisesti. Konsernitaseeseen sisältyvät kaikki olennaiset laskennalliset verovelat, joiden toteutumista pidetään ilmeisenä sekä varovaisuuden periaatteen mukaisesti laskennalliset verosaamiset arvioitujen todennäköisten saa-misten suuruisina. Laskennalliset verovelat ja -saamiset on laskettu käyttäen vahvistettua 20 prosentin (edellinen tili-kausi 20,0 prosentin) verokantaa.

Varovaisuuden periaatteen mukaisesti konsernitaseeseen sisältyy laskennallinen verovelka kokonaisuudessaan. Lasken-nallista verosaamista on kirjattu maa-alueista tilinpäätöksessä tehdyistä arvonalennuksista.

Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan ja sen tytäryhtiön tuloslaskelmissa ja taseissa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista. Erillistilinpäätöksissä esitetyt tilinpäätössiirto-jen kertymät on konsernitaseessa jaettu laskennalliseksi vero-velaksi ja omaksi pääomaksi sekä niiden muutos on esitetty konsernituloslaskelmassa. Verotettavaan tuloon palautettavat poistot (hyllypoistot) on otettu em. laskennallista verovelkaa laskettaessa huomioon vähentävänä tekijänä.

Kohdistetuista konserniaktiivoista ei ole kirjattu lasken-nallista verovelkaa, koska syntyneet konserniaktiivat on koko-naisuudessaan kohdistettu liiketoiminnan kannalta keskeisiin rakennuksiin ja maa-alueisiin, joita ei ole tarkoitus luovuttaa konsernin ulkopuolelle. Vastaavalla periaatteella kohdistetuista konsernipassiivoista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista.

Konsernitilinpäätöksessä eliminoidusta sisäisestä myynti-voitosta ei ole kirjattu laskennallista verosaamista, koska sen verovaikutusta ei pidetä todennäköisenä.

8. Eläkejärjestelyt

Konsernin eläkevastuut on vakuutettu ulkopuolisessa eläke-vakuutusyhtiössä. Osuuskaupan johtajistolle sekä tulosryh-mäjohdolle ja vastaavissa asiantuntijatehtävissä toimiville henkilöille on lisäksi otettu lisäeläkevakuutukset osuuskau-passa noudatettavien periaatteiden mukaisesti.

Hallintohenkilöiden palkkioista suoritetaan eläkevakuu-tusmaksua TyEL-vakuuttamisen normaaleja ikä- ja ansio-rajoja noudattaen. Hallintohenkilöt on lisätty osuuskaupan TyEL -vakuutukseen omana ryhmänään.

EEPEE-KONSERNI

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

	KONSERNI 2015	KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT				
1. Liikevaihto toimialoitain				
Päivittäistavara	261 197 655,49	264 573 107,34	261 197 655,49	264 573 107,34
Maatalous-rauta ja vilja	82 130 224,18	95 369 188,07	82 130 224,18	95 369 188,07
Liikennemymäläkauppa	65 138 993,56	71 166 429,30	65 138 993,56	71 166 429,30
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	19 069 210,33	18 790 543,58	19 069 210,33	18 790 543,58
Kiinteistöt ja hallinto	1 420 206,45	1 412 972,12	307 571,95	272 055,95
Autokauppa	8 272 878,81	7 244 680,61	8 272 878,81	7 244 680,61
Yhteensä	437 229 168,82	458 556 921,02	436 116 534,32	457 416 004,85
2. Liiketoiminnan muut tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	2 260,81	799 700,54	2 260,81	793 428,09
Vuokratuotot	31 371,83	21 250,19	23 886,05	15 076,13
Liiketoiminnan muut tuotot	4 551,31	320,00	2 380,32	320,00
Yhteensä	38 183,95	821 270,73	28 527,18	808 824,22
3. Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	345 010 997,84	364 393 032,94	345 010 997,84	364 393 032,94
Varastojen muutos (+/-)	-1 906 228,91	523 164,24	-1 906 228,91	523 164,24
Yhteensä	343 104 768,93	364 916 197,18	343 104 768,93	364 916 197,18
4. Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	31 236 103,43	31 318 412,52	31 087 813,09	31 174 138,32
Eläkekulut	6 545 670,64	6 428 309,19	6 490 013,93	6 371 285,32
Muut henkilösivukulut	1 155 691,45	868 939,73	1 154 775,88	868 279,80
Yhteensä	38 937 465,52	38 615 661,44	38 732 602,90	38 413 703,44
Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot esitetty jäljempänä kohdassa 22.				
5. Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	9 941 263,61	10 178 233,94	2 533 589,49	100 640,12
Yhteensä	600 000,00	0,00	0,00	0,00
	10 541 263,61	10 178 233,94	2 533 589,49	100 640,12
Poistojen ja poistoeron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirtojen kertymän erittelykohtiin.				
6. Liiketoiminnan muut kulut				
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	1 199 156,50	1 261 734,47	1 191 644,83	1 258 576,85
Kiinteistökulut	10 757 845,38	10 389 540,45	2 211 318,18	2 236 419,01
Atk- ja tietohall.,kone-, kalusto- ja tarvikkekulut	7 936 548,95	7 799 622,31	8 129 144,64	11 346 971,11
Markkinointikulut	6 895 844,92	7 401 898,97	6 894 462,22	7 400 908,09
Hallintokulut	2 529 593,16	2 755 473,33	2 476 649,08	2 647 770,58
Käyttöomaisuuden myyntitappiot	3 091,58	109 739,35	0,00	0,00
Muut kulut	1 365 826,81	1 453 958,27	1 354 525,53	1 442 283,65
Yhteensä	30 687 907,30	31 171 967,15	22 257 744,48	26 332 929,29
Toimilavvuokrat on esitetty oman eränään tuloslaskelmassa.				
7. Tilintarkastajan palkkiot				
Tilintarkastuspalkkiot	39 760,08	38 858,05	37 347,08	36 596,05
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	39 760,08	38 858,05	37 347,08	36 596,05

	KONSERNI 2015	KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
8. Rahoitustuotot ja -kulut				
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot				
Osinkotuotot muilta	19 853,80	70 440,68	19 853,80	70 440,68
Osinkotuotot ja osuuspääoman korot yhteensä	19 853,80	70 440,68	19 853,80	70 440,68
Korkotuotot pysyvien vastaavien sijoituksista				
Saman konsernin yrityksiltä			546 932,56	592 150,71
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä			80 686,08	397 751,06
Omistusyhteisyrityksiltä	3 600,00	80 190,41	3 600,00	80 190,41
Muilta	691 978,03	607 285,73	688 845,51	604 652,16
Korko- ja muut rahoitustuotot yhteensä	695 578,03	687 476,14	773 131,59	1 082 593,63
Arvonalentumiset sijoituksista	0,00	603 213,38	0,00	603 213,38
Muut rahoituskulut	0,00	603 213,38	0,00	603 213,38
Korko- ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille			0,00	0,00
Omistusyhteisyrityksille	77 726,44	110 352,77	77 726,44	110 352,77
Muille	768 515,22	1 057 720,02	768 508,68	1 057 650,90
Korko- ja muut rahoituskulut yhteensä	846 241,66	1 168 072,79	846 235,12	1 168 003,67
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-130 809,83	-1 013 369,35	493 682,83	-26 032,03
9. Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot				
Saadut konserniavustukset			1 309 000,00	2 125 000,00
10. Tilinpäätössiirot				
Poistoerojen lisäys (-)/vähennys (+)			-231 200,02	2 666,38
Yhteensä			-231 200,02	2 666,38
11. Tuloverot				
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta tilikaudelta(+/-)	1 937 758,58	1 844 067,44	1 531 519,36	1 419 067,44
Tuloverot edellisiltä tilikausilta (+/-)	-18 546,41	-2,05	-18 546,41	-2,05
Tuloverot satunnaisista eristä tilikaudelta (+/-)			261 800,00	425 000,00
Verotettavan tulon mukaiset verot	1 919 212,17	1 844 065,39	1 774 772,95	1 844 065,39
Laskennallisen verovelan muutos	-51 097,63	60 117,84		
Tuloverot yhteensä	1 868 114,54	1 904 183,23	1 774 772,95	1 844 065,39
TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT				
12. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	311 823,88	348 612,82	134 920,29	134 920,29
Lisäykset 1.1. - 31.12.	72 028,81	16 216,94	24 121,42	0,00
Vähennykset		-53 005,88	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	383 852,69	311 823,88	159 041,71	134 920,29

	KONSERNI 2015	KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
Kertyneet poistot 1.1.	238 129,59	245 670,34	87 629,60	60 715,30
Tilikauden poisto	146 077,81	45 465,13	34 458,42	26 914,30
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-37 308,40	-53 005,88	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	346 899,00	238 129,59	122 088,02	87 629,60
Kirjanpitoarvo 31.12.	36 953,69	73 694,29	36 953,69	47 290,69
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	969 726,92	969 726,92	969 726,92	969 726,92
Hankintameno 31.12.	969 726,92	969 726,92	969 726,92	969 726,92
Kertyneet poistot 1.1.	969 726,92	969 726,92	969 726,92	969 726,92
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	969 726,92	969 726,92	969 726,92	969 726,92
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	3 012 932,71	3 012 932,71	194 688,11	194 688,11
Lisäykset 1.1. - 31.12.	394 727,78	0,00	392 257,78	0,00
Siirrot erien välillä		0,00	1 418 177,94	0,00
Hankintameno 31.12.	3 407 660,49	3 012 932,71	2 005 123,83	194 688,11
Kertyneet poistot 1.1.	1 462 768,85	1 162 994,04	182 309,69	170 477,89
Tilikauden poisto	496 246,42	299 774,81	208 303,40	11 831,80
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-1 466 335,76	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	492 679,51	1 462 768,85	390 613,09	182 309,69
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 914 980,98	1 550 163,86	1 614 510,74	12 378,42
Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut				
Hankintameno 1.1.	1 274 577,79	0,00	1 274 577,79	0,00
Lisäykset	517 069,99	1 274 577,79	517 069,99	1 274 577,79
Siirrot erien välillä	-1 650 625,29	0,00	-1 650 625,29	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	141 022,49	1 274 577,79	141 022,49	1 274 577,79
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	3 092 957,16	2 898 435,94	1 792 486,92	1 334 246,90
Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.1.	132 760,00	132 760,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	132 760,00	132 760,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	132 760,00	132 760,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	132 760,00	132 760,00	0,00	0,00
Konserniliikearvo yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

	KONSERNI 2015	KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	17 724 802,00	17 193 932,23	0,00	0,00
Lisäykset 1.1. - 31.12.	490 189,50	518 303,24	0,00	0,00
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-20 379,58	-116 355,87	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	19 054,20	128 922,40	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	18 213 666,12	17 724 802,00	0,00	0,00
Arvonlennukset	-600 000,00			
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	-600 000,00			
Kirjanpitoarvo 31.12.	17 613 666,12	17 724 802,00	0,00	0,00
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	161 465 784,23	158 711 001,78	0,00	0,00
Lisäykset 1.1. - 31.12.	46 400,32	942 881,86	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	2 217 210,89	4 000 255,98	0,00	0,00
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-580 540,73	-2 188 355,39	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	163 148 854,71	161 465 784,23	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	57 635 904,19	53 153 182,67	0,00	0,00
Tilikauden poistot	6 442 703,90	6 197 675,56	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-580 540,73	-1 714 954,04	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	63 498 067,36	57 635 904,19	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	99 650 787,35	103 829 880,04	0,00	0,00
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	32 754 549,19	33 487 385,91	503 638,24	543 795,56
Lisäykset 1.1. - 31.12.	842 239,15	965 622,32	8 423 196,69	37 840,69
Siirrot erien välillä	1 188 241,19	1 095 840,46	1 137 865,80	0,00
Vähennykset	-45 000,00	-2 794 299,50	-45 000,00	-77 998,01
Hankintameno 31.12.	34 740 029,53	32 754 549,19	10 019 700,73	503 638,24
Kertyneet poistot 1.1.	24 698 654,22	24 242 841,27	346 744,73	354 716,74
Tilikauden poistot	2 556 705,10	3 241 980,47	2 290 827,67	61 894,02
Vähennysten kertyneet poistot	-28 500,00	-2 786 167,52	-28 500,00	-69 866,03
Kertyneet poistot 31.12.	27 226 859,32	24 698 654,22	2 609 072,40	346 744,73
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 513 170,21	8 055 894,97	7 410 628,33	156 893,51
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	4 960 312,01	4 872 069,03	21 409,35	21 409,35
Lisäykset 1.1. - 31.12.	35 762,00	5 090,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	395 112,19	101 222,24	0,00	0,00
Vähennykset 1.1. - 31.12.	-205 016,96	-18 069,26	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	5 186 169,24	4 960 312,01	21 409,35	21 409,35
Kertyneet poistot 1.1.	2 979 600,52	2 604 331,81	0,00	0,00
Tilikauden poistot	408 299,79	393 337,97	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	-205 016,96	-18 069,26	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	3 182 883,35	2 979 600,52	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 003 285,89	1 980 711,49	21 409,35	21 409,35

	KONSERNI 2015	KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	77 220,91	1 662 007,26	0,00	0,00
Lisäykset 1.1. - 31.12.	3 588 447,61	3 741 454,73	918 656,70	0,00
Siirrot erien välillä	-3 635 328,94	-5 326 241,08	-905 418,45	0,00
Vähennykset	-900,00			
Kirjanpitoarvo 31.12.	29 439,58	77 220,91	13 238,25	0,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	126 810 349,15	131 668 509,41	7 445 275,93	178 302,86
13. Sijoitukset				
Osakkeet saman konsernin yrityksissä				
Hankintameno 1.1.			83 524 861,53	83 524 861,53
Kirjanpitoarvo 31.12.			83 524 861,53	83 524 861,53
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä				
Määrä 1.1.			18 251 220,54	18 251 220,54
Vähennykset 1.1. - 31.12.			-1 518 520,25	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			16 732 700,29	18 251 220,54
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä				
Osakkeet osakkuusyhteisöissä				
Hankintameno 1.1.	487,74	487,74	487,74	487,74
Kirjanpitoarvo 31.12.	487,74	487,74	487,74	487,74
Osakkeet osakkuusyhteisöissä yhteensä	487,74	487,74	487,74	487,74
Muut omistusyhteisyhteisöt				
Hankintameno 1.1.	17 070 254,93	16 727 638,30	17 070 254,93	16 727 638,30
Lisäykset 1.1. - 31.12.	1 095 116,63	342 616,63	1 095 116,63	342 616,63
Kirjanpitoarvo 31.12.	18 165 371,56	17 070 254,93	18 165 371,56	17 070 254,93
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisö-yhteisöissä yhteensä	18 165 859,30	17 070 742,67	18 165 859,30	17 070 742,67
Pääomalainasaamiset omistusyhteisyhteisöiltä				
Määrä 1.1.	720 000,00	0,00	720 000,00	0,00
Lisäykset	0,00	720 000,00	0,00	720 000,00
Vähennykset	-720 000,00	0,00	-720 000,00	0,00
Määrä 31.12.	0,00	720 000,00	0,00	720 000,00
Pääomalainan pääasialliset lainaehdot: Osuuskauppa on antanut OYL 12 luvussa tarkoitettua pääomalainaa S-Verkkopalvelut Oy:lle 720.000,00 €. Lainalla ei ole eräpäivää ja se on vakuudeton. Velallisella on oikeus maksaa laina takaisin tai konvertoida se S-Verkkopalvelut Oy:n osakkeiksi laina-asiakirjassa sovituin ehdoin. Lainan korko on vuosittain 6 % korko tai laina-asiakirjassa sovittu tätä suurempi voitto-osuus edellisen tilikauden tuloksesta, mikäli velkakirjan ehtojen tai osakeyhtiölain perusteella maksaminen on mahdollista. Tilikauden 2015 alkupuolella laina on konvertoitu S-Verkkopalvelut Oy:n osakkeiksi.				
Saamiset omistusyhteisyhteisöiltä				
Määrä 1.1.	0,00	480 000,00	0,00	480 000,00
Vähennykset	0,00	-480 000,00	0,00	-480 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00

	KONSERNI 2015		KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
Muut osakkeet ja osuudet					
Hankintameno 1.1.	788 839,03	1 803 871,27	1 392 052,41	1 803 871,27	
Vähennykset 1.1. - 31.12.		-411 818,86	0,00	-411 818,86	
Arvonlennukset		603 213,38	-603 213,38	603 213,38	
Kirjanpitoarvo 31.12.	788 839,03	788 839,03	788 839,03	788 839,03	
Liittymismaksusaamiset					
Liittymismaksusaamiset 1.1	37 641,82	37 641,82	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	37 641,82	37 641,82	0,00	0,00	
Sijoitukset yhteensä	18 992 340,15	18 617 223,52	119 212 260,15	120 355 663,77	
	Osakkeiden kirjanpitoarvo		Viimeksi laaditun tilinpäätöksen		
	omistus osuus %	määrä kpl	€	tulos €	oma pääoma €
Omistukset muissa yrityksissä					
Konserniyritykset				31.12.2015	31.12.2015
Eepe-Kiinteistöt Oy	100	200	83 524 861,53	671,38	84 848 104,11
Osakkuusyritykset					
Kiint. Oy Lapuan Metsäturjala, Lapua	29	29	487,74	1 708,36	23 421,75
	KONSERNI 2015		KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
14. Vaihto-omaisuus					
Tavarat	35 734 943,66	33 828 714,75	35 734 943,66	33 828 714,75	
Ennakkomaksut	236 021,53	20 000,00	236 021,53	20 000,00	
Yhteensä	35 970 965,19	33 848 714,75	35 970 965,19	33 848 714,75	
15. Pitkäaikaiset myyntisaamiset	180 241,94	0,00	180 241,94	0,00	
16. Laskennalliset verosaamiset yhdistelytoimenpiteistä	120 000,00				
17. Lyhytaikaiset saamiset					
Saamiset saman konsernin yrityksiltä					
Myyntisaamiset			22 250,32	266 987,91	
Lainasaamiset			0,00	3 200 000,00	
Siirtosaamiset			87 753,72	207 650,74	
Muut saamiset			3 964 049,44	11 346 963,47	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä yhteensä			4 074 053,48	15 021 602,12	
Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä					
Myyntisaamiset	1 050 210,22	1 213 407,97	1 050 210,22	1 213 407,97	
Siirtosaamiset	167 424,11	290 152,00	167 424,11	290 152,00	
Saamiset omistusyhteyksyrityksiltä	1 217 634,33	1 503 559,97	1 217 634,33	1 503 559,97	
Saamiset muilta					
Myyntisaamiset	8 296 254,54	8 495 229,94	8 254 526,41	8 450 196,26	
Muut saamiset	759 487,75	724 032,08	759 487,75	724 032,08	
Siirtosaamiset	2 504 742,61	1 880 185,53	2 454 619,14	1 875 832,53	
Saamiset muilta yhteensä	11 560 484,90	11 099 447,55	11 468 633,30	11 050 060,87	
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	12 778 119,23	12 603 007,52	16 760 321,11	27 575 222,96	

	KONSERNI 2015	KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
Markkinointi- ja vuosihyvitykset	1 654 167,25	887 800,56	1 654 167,25	887 800,56
Muut	1 017 999,47	1 282 536,97	1 055 629,72	1 485 834,71
Siirtosaamiset yhteensä	2 672 166,72	2 170 337,53	2 709 796,97	2 373 635,27
TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT				
18a Oma pääoma				
Osuuspääoma 1.1.	7 426 431,96	7 112 517,86	7 426 431,96	7 112 517,86
Lisäys	0,00	451 598,38	0,00	451 598,38
Vähennys	0,00	-137 684,28	0,00	-137 684,28
Osuuspääoma 31.12.	7 426 431,96	7 426 431,96	7 426 431,96	7 426 431,96
Suorittamatta oleva osuuspääoma yhteensä	136 498,51	129 368,04	136 498,51	129 368,04
Vararahasto 1.1.	9 096 805,00	8 683 485,00	9 096 805,00	8 683 485,00
Siirto ed. tilikauden ylijäämästä	685 624,00	413 320,00	685 624,00	413 320,00
Vararahasto 31.12.	9 782 429,00	9 096 805,00	9 782 429,00	9 096 805,00
Sidottu oma pääoma yhteensä	17 208 860,96	16 523 236,96	17 208 860,96	16 523 236,96
Osuusmaksurahasto				
Lisäys	496 912,44	0,00	496 912,44	0,00
Vähennys	-109 713,10	0,00	-109 713,10	0,00
Siirto ed.tilikauden ylijäämästä	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	0,00
Osuusmaksurahasto 31.12	1 387 199,34	0,00	1 387 199,34	0,00
Osuusmaksurahasto koostuu osuuskauppaan 1.1.2015 tai sen jälkeen liittyneiden uusien jäsenten maksamien osuusmaksujen sekä takaisinmaksettujen osuusmaksujen erotuksesta sekä rahastosiirroista osuusmaksurahastoon. Osuusmaksurahasto on sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto.				
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio 1.1.	97 246 768,78	91 610 791,87	84 838 758,96	79 437 700,66
Siirto vararahastoon	-685 624,00	-413 320,00	-685 624,00	-413 320,00
Siirto osuusmaksurahastoon	-1 000 000,00	0,00	-1 000 000,00	0,00
Osuuspääoman korko	-1 458 220,00	-1 041 855,00	-1 458 220,00	-1 041 855,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio 31.12.	94 102 924,78	90 155 616,87	81 694 914,96	77 982 525,66
Tilikauden ylijäämä/tappio	7 601 958,31	7 091 151,91	7 234 049,10	6 856 233,30
	101 704 883,09	97 246 768,78	88 928 964,06	84 838 758,96
Vapaa oma pääoma yhteensä	103 092 082,43	97 246 768,78	90 316 163,40	84 838 758,96
Oma pääoma yhteensä	120 300 943,39	113 770 005,74	107 525 024,36	101 361 995,92
18b Tilinp.siirtojen kertymästä omaan pääomaan merkitty osa	11 145 973,10	10 888 786,92		
19. Laskelma jakokelpoisesta ylijäämästä 31.12.				
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio			81 694 914,96	77 982 525,66
Tilikauden ylijäämä/tappio			7 234 049,10	6 856 233,30
Osuusmaksurahasto			1 387 199,34	0,00
Sääntöjen edellyttämä vararahastosiirto			0,00	-685 624,00
Nopeutetusti palautetut osuusmaksut			0,00	-137 684,28
Yhteensä			90 316 163,40	84 015 450,68

	KONSERNI 2015	KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
20. Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero				
Aineettomat oikeudet			9 949,92	12 189,32
Muut pitkävaikutteiset menot			105 814,35	4 946,61
Koneet ja kalustot			147 892,86	15 321,18
Yhteensä			263 657,13	32 457,11
21. Laskennallinen verovelka				
Tilinpäätössiirtoihin perustuva	2 772 669,89	2 703 767,52		
22. Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	27 887 860,19	37 881 318,89	27 887 860,19	37 881 318,89
Ostovelat	496,00	0,00	0,00	0,00
Muut	15 555,88	16 145,88	0,00	0,00
Yhteensä	27 903 912,07	37 897 464,77	27 887 860,19	37 881 318,89
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	27 903 912,07	37 897 464,77	27 887 860,19	37 881 318,89
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pitemmän ajan kuluttua				
Lainat rahoituslaitoksilta	3 125 000,00	5 382 017,40	3 125 000,00	5 382 017,40
Yhteensä	3 125 000,00	5 382 017,40	3 125 000,00	5 382 017,40
23. Lyhytaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	11 281 616,50	8 784 949,58	11 281 616,50	8 784 949,58
Eläkelainat	0,00	1 166 670,00	0,00	1 166 670,00
Saadut ennakot	2 266 904,55	2 868 722,51	2 266 904,55	2 868 722,51
Ostovelat	6 760 188,71	6 417 377,31	6 062 810,59	5 715 076,65
Velat omistusyhteysyrityksille				
Ostovelat	17 883 089,12	18 376 073,27	17 710 360,78	18 135 928,25
Velat omistusyhteysyrityksille yhteensä	17 883 089,12	18 376 073,27	17 710 360,78	18 135 928,25
Muut lyhytaikaiset velat	4 044 526,04	4 386 201,19	3 802 122,25	4 130 086,94
Siirtovelat	9 536 947,48	9 231 779,83	9 338 468,53	9 164 206,10
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	51 773 272,40	51 231 773,69	50 462 283,20	49 965 640,03
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Henkilöstökulut	7 671 295,21	7 309 995,61	7 619 748,18	7 267 221,88
Bonukset	1 260 214,99	1 263 448,01	1 260 214,99	1 263 448,01
Rahoituserät	94 204,05	360 212,03	94 204,05	360 212,03
Muut kulut	511 233,23	298 124,18	364 301,31	273 324,18
Siirtovelat yhteensä	9 536 947,48	9 231 779,83	9 338 468,53	9 164 206,10

TULOVEROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT
Esitetty edellä kohdassa 11.

	KONSERNI 2015	KONSERNI 2014	EMO 2015	EMO 2014
LIITETIEDOT HENKILÖSTÖSTÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENISTÄ				
24a Henkilöstön lukumäärä	1 333	1 312	1 330	1 309
24b Henkilömäärät toimialoittain				
Marketta	734	737	734	737
Liikennemyymäläkauppa	236	238	236	238
Matkailu- ja ravitsemiskauppa	222	206	222	206
Maatalouskauppa	96	94	96	94
Autokauppa	18	18	18	18
Muut	27	19	24	16
	1 333	1 312	1 330	1 309
24c Hallintoelinten palkkiot				
Hallituksen palkkiot	64 770,00	50 820,00	64 770,00	50 820,00
Hallintoneuvoston palkkiot	60 850,00	52 350,00	60 850,00	52 350,00
	125 620,00	103 170,00	125 620,00	103 170,00
VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET				
25. Vastuusitoumukset				
Annetut pantit ja vastuusitoumukset				
Velat, joiden vakuudeksi on annettu kiinnityksiä				
Rahallainat	13 157 894,86	18 119 626,42	13 157 894,86	18 119 626,42
Kiinnitykset	22 345 490,00	34 730 460,00		
Yleisvakuudet, jotka annettu velkojen, rahoitusliittien ym. vakuudeksi:				
Kiinnitykset	33 734 805,00	33 734 805,00		
Osakkeet	0,00	0,00		
Muut vastuut				
Rahoitussovitustasvuu	1 633 902,43	1 543 334,16	1 633 902,43	1 543 334,16
Osamaksukannan takaisinostovastuu	651 113,47	1 242 002,99	651 113,47	1 242 002,99
Maksamaton osa SOK:n osuuspääoman vuoden 2013 ja 2014 lisäyksistä, Osuuskaupan osuus 31.12.	253 500,00	364 500,00	253 500,00	364 500,00
Leasingvastuut:				
-Seuraavana vuonna maksettavat	1 365 860,59	1 589 984,49	1 365 860,59	1 589 984,49
-Yli vuoden kuluttua maksettavat	771 895,08	1 925 321,57	771 895,08	1 925 321,57
Yhteensä	2 137 755,67	3 515 306,06	2 137 755,67	3 515 306,06
Määräaikaisista toimitilavuokrasopimuksista aiheutuva vuokranmaksuvastuu				
Seuraavana vuonna maksettavat	1 946 374,00	1 956 690,00		
Yli vuoden kuluttua maksettavat	4 349 502,00	4 815 354,00		
Yhteensä	6 295 876,00	6 772 044,00		

Muiden puolesta annetut vakuudet

Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupalla on lisäksi täytetakaustavastuu S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:n nostamiin lainoihin, ensisijaisen vakuuden ollessa yhtiön reaaliomaisuus. Yhtiön osakkaat (pl. SOK) ovat antaneet yhtiön nykyisistä ja uusista lainoista täytetakauksina takaussitoumuksen maksimissaan 650 miljoonan euron summalle. Osakkaiden (pl. SOK) osuus täytetakaustavastuun kokonaissummasta määräytyy samassa suhteessa kuin osakkaat (pl. SOK) ovat omistaneet SOK:n osuuksia yhtiön perustamishetkellä. Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan täytetakaustavastuu em. summasta on enintään 31,2 miljoonaa euroa. Ensisijaisen vakuuden arvon oletetaan kattavan nostetun lainan määrän. Edellä mainittuun täytetakaustavuuseen sisältyvän nostetun päävelan jäljellä oleva kokonaismäärä 31.12.2015 oli 395,5 miljoonaa euroa, josta Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan täytetakaustavastuu on 19,0 miljoonaa euroa.

Osakassopimuksen mukainen sitoumus vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaisesti Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan vastuu S-Voima Oy:n muuttuvista kustannuksista määräytyy osakkaan käyttämän energian mukaan. Vastuu yhtiön kiinteistä kustannuksista sisältäen myös mm. lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot, puolestaan jakautuu osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa. Yhtiön A-sarjan osakkeet liittyvät markkinasähkön hankintaan, B- ja B1 sarjojen osakkeet tuulivoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan ja C-sarjan osakkeet ydinvoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan, johon S-ryhmä on sittemmin päättänyt olla osallistumatta.

S-Voima Oy:n osakkaat ovat lisäksi osakassopimuksessa sopineet keskinäisestä velvollisuudesta rahoittaa yhtiön sijoituksia tuotantoyhtiöihin omanpääomanehtoisesti, jolloin vastuu lähtökohtaisesti jakaantuu osakesarjoittain osakeomistuksen suhteessa. Jo tehtyihin sijoituksiin liittyvää vastuuta omanpääomanehtoisesta rahoituksesta ei ole enää jäljellä. Vieraanpääomanehtoista rahoitusta yhtiön osakkailta ei arvioida tarvittavan.

JOHDANNAISSOPIMUKSISTA JOHTUVA VASTUU, KOHDE-ETUUDEN ARVO

	Kohde-etuuden arvot 31.12.2015	Kohde-etuuden arvot 31.12.2014	Kohde-etuuden arvot 31.12.2015	Kohde-etuuden arvot 31.12.2014
Korkojohdannaiset				
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	3 000 000,00	5 000 000,00	3 000 000,00	5 000 000,00
Koronvaihtosopimukset	15 537 948,00	18 953 738,00	15 537 948,00	18 953 738,00

JOHDANNAISSOPIMUKSISTA JOHTUVA VASTUU, KÄYPÄ ARVO

	Käyvät arvot 31.12.2015	Käyvät arvot 31.12.2014	Käyvät arvot 31.12.2015	Käyvät arvot 31.12.2014
Korkojohdannaiset				
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	-28 849,12	2 113,15	-28 849,12	2 113,15
Koronvaihtosopimukset	-327 759,95	-456 907,55	-327 759,95	-456 907,55

Kokonaisriskiasemaa tarkasteltaessa on johdannaisten lisäksi huomioitava suojattavien tase-erien positio. 31.12.2015 avoimena olleita johdannaissopimuksia on käytetty konsernin korkoriskin hallintaan. Avoimet koronvaihtosopimukset ovat pituudeltaan vuodesta kahteen vuoteen. Koron- ja valuutanvaihtosopimus on pituudeltaan kaksi vuotta. Johdannaisten käyvät arvot perustuvat markkina-arvoihin tai tulevien kassavirtojen nykyarvoihin.

Arvonlisäveron tarkistusvastuu:

Konserni ja Osuuskauppa on velvollinen tarkistamaan kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonlisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö muuttuu tarkistuskauden aikana. Vastuun enimmäismäärä konsernissa on 9 017 584,38 euroa, jossa laskua edellisestä vuodesta 1 214 860,02 euroa.

KIINTEISTÖINVESTOINTIEN TARKISTUSVASTUU

10 vuoden tarkistuskausi	2008	2009	2010	2011
Kiinteistöinvestointimeno (netto)	9 990 147,69	13 360 993,96	12 020 997,48	22 297 740,69
Kiinteistöinvestoinnin alv	2 197 832,49	2 939 418,67	2 744 089,13	5 128 480,36
Vuotuinen osuus investoinnin alv:stä	219 783,25	293 941,87	274 408,91	512 848,04
Vähennetty alv 100%	2 197 832,49	2 939 418,67	2 744 089,13	5 128 480,36
Vuotuinen osuus vähennetystä alv:stä	219 783,25	293 941,87	274 408,91	512 848,04
Jäljellä tarkistuskautteen sisältyviä vuosia	2	3	4	5
Palautuksen alainen määrä vähennyksestä 31.12.2015	439 566,50	881 825,60	1 097 635,65	2 564 240,18

10 vuoden tarkistuskausi	2012	2013	2014	2015
Kiinteistöinvestointimeno (netto)	5 790 775,44	10 788 079,83	4 373 001,06	2 699 888,07
Kiinteistöinvestoinnin alv	1 331 878,35	2 589 139,16	1 049 520,25	647 973,14
Vuotuinen osuus investoinnin alv:stä	133 187,84	258 913,92	104 952,03	64 797,31
Vähennetty alv 100%	1 331 878,35	2 589 139,16	1 049 520,25	647 973,14
Vuotuinen osuus vähennetystä alv:stä	133 187,84	258 913,92	104 952,03	64 797,31
Jäljellä tarkistuskautteen sisältyviä vuosia	6	7	8	9
Palautuksen alainen määrä vähennyksestä 31.12.2015	799 127,01	1 812 397,41	839 616,20	583 175,82

Tarkistusvastuu 31.12.2015	9 017 584,38
Tarkistusvastuu 31.12.2014	10 232 444,40
Muutos	-1 214 860,02

EEPEE-KONSERNIN KESKEISIÄ
TUNNUSLUKUJA

	2015	2014	2013	2012	2011
Liikevaihto (miljoonaa euroa = M€)	437,2	458,6	462,4	463,0	438,9
Liikelylijäämä					
- M€	9,6	10,0	7,2	9,3	11,9
- prosenttia liikevaihdosta	2,2	2,2	1,6	2,0	2,7
Ylijäämä ennen satunnaiseriä ja veroja					
- M€	9,5	9,0	6,6	8,0	10,7
- prosenttia liikevaihdosta	2,2	2,0	1,4	1,7	2,4
Tilikauden ylijäämä					
- M€	7,6	7,1	5,6	6,1	8,1
- prosenttia liikevaihdosta	1,7	1,5	1,2	1,3	1,8
Oman pääoman tuotto prosentti	6,5	6,4	5,3	6,1	8,1
Sijoitetun pääoman tuotto prosentti	6,4	6,2	4,8	6,1	8,1
Quick ratio	0,36	0,38	0,37	0,45	0,55
Gearing	28,6	36,8	50,0	48,7	50,6
Omavaraisuusaste, prosenttia	60,0	56,1	52,0	49,6	46,6
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen					
- M€	6,3	8,0	17,3	10,7	23,0
- prosenttia liikevaihdosta	1,4	1,8	3,7	2,3	5,2
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	1 333	1 312	1 336	1 296	1 292

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto -% = $\frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen} - \text{tilikauden verot} \cdot 100}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus (keskimäärin)}}$

Sijoitetun pääoman tuotto -% = $\frac{\text{tulos rahoituserien jälkeen} + \text{korko- ja muut rahoituskulut taseen loppusumma} - \text{korottomat velat, (keskimäärin)}}{\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat, (keskimäärin)}}$

Quick Ratio = $\frac{\text{rahoitusomaisuus} - \text{epävarmat saamiset}}{\text{lyhytaikaiset velat} - \text{saadut ennakomaksut}}$

Gearing = $\frac{\text{korolliset velat} - \text{likvidit varat}}{\text{oma pääoma}}$

Omavaraisuusaste, % = $\frac{\text{oma pääoma} \cdot 100}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$

Bruttoinvestoinnit, käyttöomaisuus = $\text{käyttöomaisuusinvestoinneista suoritettu euromäärä}$

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Seinäjoella 22. päivänä helmikuuta 2016

**Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa
Hallitus**

Kimmo Simberg Titta Luoma-Kohtala Unto Kangas

Pirjo Pystykoski-Sopanen Hannu Riuhioja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Seinäjoella 26. päivänä helmikuuta 2016

Esa Harttunen, KHT Mikko Sillanpää, KHT

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan sääntöjen 17 § 6) – kohdan mukaisesti on hallintoneuvosto tänään tarkastanut hallituksen toimintakertomuksen, osuuskaupan tilinpäätöksen ja konsernitilin-päätöksen tilikaudelta 2015 sekä hallituksen ehdotuksen vuosiylijäämän käyttämisestä. Hallinto-neuvosto on tutustunut tilintarkastajien lausuntoon tilinpäätöksen tarkastuksesta.

Jättäessään hallituksen toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja tilintarkastajien lausunnon edusta-jiston kevätkokouksen käsiteltäväksi hallintoneuvosto ehdottaa, että tilinpäätös ja konsernitilinpää-tös vahvistetaan ja että hallituksen tilikauden ylijäämää ja omaa pääomaa koskeva ehdotus hyväk-sytään.

Seinäjoella 23. päivänä maaliskuuta 2016

Elina Varamäki
Hallintoneuvoston puheenjohtaja

Tuomo Långnabba
Hallintoneuvoston sihteeri

Tilintarkastuskertomus

Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan edustajiston kokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutemme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyyttä ja siitä, ovatko emo-osuuskunnan hallintoneuvoston tai hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saat-
taa seurata vahingonkorvausvelvollisuus osuuskuntaa kohtaan taikka rikkoneet osuuskuntalakia tai osuuskunnan sääntöjä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskin arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on osuuskunnassa merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet, mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon osuuskunnan sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman ylijäämän käyttämisestä on osuuskuntalain ja osuuskunnan sääntöjen mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkistamaltamme tilikaudelta.

Seinäjoella 26. päivänä helmikuuta 2016

Esa Harttunen, KHT

Mikko Sillanpää, KHT

Tilintarkastusotava Oy
Kansankatu 47, 90100 OULU

KPMG Oy Ab
Keskustori 1A, 60100 SEINÄJOKI

